Maitreya Magazine

nummer 4 jaargang 9

TIBETAANS BOEDHISME

Maitreya Instituut

MEMBER OF THE F.P.M.T.

(foundation for the Preservation of the Mahayana Tradition)

MAITREYA MAGAZINE
Nummer 4/Jaargang 9
December 1987, januari, februari 1988

VERSCHIJNING
Tenminste 1 × per kwartaal.

UITGAVE
Stichting Maitreya Instituut
Heemhoeveweg 2
8166 HA Emst
Telefoon: 05787-1450

REDAKTIE EN VERTAALTEAM
Gelong Thubten Tsépel
Gelong Thubten Lodreu
Marian van der Horst-Lem
Margot Kool-Stumpel
Paula de Wijs-Koolkin

EIND- EN FOTOREDAKTIE
Jan-Paul Kool

VORMGEVING
Jan-paul Kool

ILLUSTRATIES
Karma Meunlam e.a.

DRUK
Offsetdrukkerij Refo
Gildenstraat 1a
3861 RG Nijkerk

COPYRIGHT
Stichting Maitreya Instituut 1987c.
Alle rechten voorbehouden.

WELKOM
Kunstuitingen over boeddhistische onderwerpen, gedichten, tekeningen, foto's e.d.

ABONNEMENTEN
Schriftelijk of telefonisch opgeven.
Alleen per kalenderjaar of deel ervan.
Het abonnement gaat in na ontvangst van uw betaling en loopt automatisch door tenzij voor 30 november schriftelijk wordt opgezegd.
De prijs is inclusief tussentijdse nieuwsbrieven *f* 25,— per jaar.
Losse nummers *f* 6,50 plus portokosten.

BETALINGEN
Voor abonnementen, kursusgelden, donaties en rekeningen: Postbank: nr. 4305057 t.n.v. Stichting Maitreya Instituut te Emst.
Bank: N.M.B. Beneden Leeuwen, rekn.nr.: 65.85.11.548.

ADRESWIJZIGINGEN
Gaarne één maand voor het verschijnen van dit magazine schriftelijk opgeven.

VORIGE NUMMERS
Bijna alle vorige nummers zijn nog uit voorraad leverbaar.

BESTELLINGEN
Boeken en andere Dharma-artikelen uit onze winkel en groothandel kunnen zowel schriftelijk als telefonisch worden besteld.

TELEFOON 05787-1450
Het kantoor van het instituut is telefonisch bereikbaar van 10.00-12.30 uur en van 14.00-17.00 uur. Op andere tijden of als we niet bereikbaar zijn kunt u een boodschap inspreken in ons antwoordapparaat.

BESTUUR
STICHTING MAITREYA INSTITUUT

Voorzitter
Paula de Wijs-Koolkin
a.b. De Zwaan
Ouderkerkerdijk 40
1096 CS Amsterdam

Secretaris
Margot Kool-Stumpel
Laarstraat 27
8166 GR Emst

Penningmeester
Jan-Paul Kool
Laarstraat 27
8166 GR Emst

DOELSTELLING
De stichting stelt zich tot doel:
Het bevorderen van de interesse en studie, het beoefenen en uitbreiden van het boeddhisme, v.n.m.l. in de vorm waarin het in TIBET heeft bestaan en te komen tot een vruchtbare integratie van Oosterse en Westerse filosofieën in Nederland.

DONATEURS
Indien u zich kunt vinden in onze doelstelling en wilt helpen, kunt u donateur worden voor minimaal *f* 100,— per jaar of *f* 10,— per maand. De gelden worden gebruikt voor: publikaties, organisatie van kursussen, aanschaf van noodzakelijke inventaris, begrotingstekorten e.d. Donaties kunnen aftrekbaar zijn voor de I.B. (vraag inlichtingen). Ook legaten zijn welkom.

DONATEUR GESHE AKTIE
Voor het verblijf en onderhoud en voor de komst van Geshe Konchog Lhundup en zijn vertaler naar Nederland is een apart fonds gesticht. Deelnemers aan deze aktie storten een maandelijks bedrag van minimaal *f* 10,— voor de periode van ten minste 1 jaar, of doen een éénmalige bijdrage op onze post- of bankrekening met vermelding van: Geshe aktie. De verantwoording van de penningmeester van de stichting wordt gekontroleerd door de Kas Kontrole Kommissie bestaande uit drie donateurs. De donateurs worden regelmatig op de hoogte gehouden van de aktie en ontvangen een jaarlijks verslag.

f 100,— ABONNEE MAITREYA MAGAZINE 1988
Degenen die reeds *f* 100,- abonnee waren voor 1987 krijgen automatisch een acceptgirokaart om dit ook voor 1988 te kunnen worden. Nieuwe *f* 100,- abonnee's kunnen voor 30 januari 1988 *f* 100,- storten op onze bank- of girorekening met vermelding van: *f* 100,- abonnee 1988. Door *f* 100,- per jaar te willen betalen voor het Maitreya Magazine en de nieuwsbrieven ontvangt u tevens 15% korting op alle boeken, wierook, kaarten en posters in de winkel van het instituut en bent u gratis lid van de bibliotheek.

LEENFONDS
Deelnemers aan het leenfonds kunnen bedragen vanaf *f* 2500,— storten op rekeningnr.: 86.13.56.138 van de N.M.B.-Bank te Beneden Leeuwen t.n.v. Stichting Maitreya Instituut. Deelnemers ontvangen geen rente maar een certificaat voor het bedrag van de lening en de garantie dat het geld binnen vijf dagen na het ontvangen van uw opdracht retour wordt gestort op een door u aangegeven rekening.

VOORPLAAT:
Foto: Louwrien Wijers
Jowo Boeddha in de Jokhang Tempel te Lhasa.

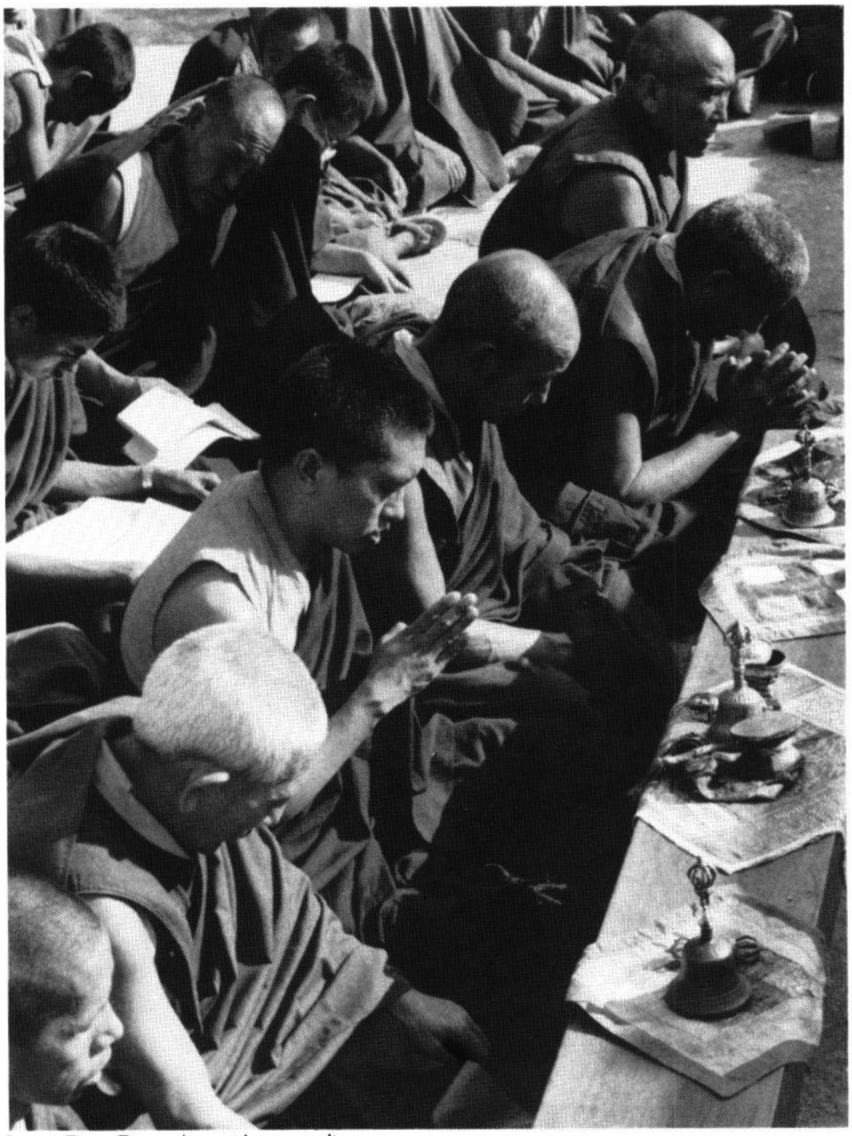
Foto: Ton Hendriks

Lama Zopa Rinpochee tijdens poedja

Leidraad

Dit nummer van het Maitreya Magazine is een speciale aflevering die geheel gewijd is aan Tibet. Hiermee reageren wij op een bericht van Lama Zopa Rinpochee waarin hij ons verzoekt: "Iets terug te doen voor de Tibetanen aan wie we te danken hebben dat we kennis hebben kunnen nemen van het Tibetaanse Mahayana boeddhisme. We hebben zoveel aan hen te danken. Zowel in dit leven als tot we de verlichting bereiken, kunnen we gebruik maken van de mogelijkheden die ons zijn geboden door de vriendelijkheid van Zijne Heiligheid de Dalai Lama en het Tibetaanse volk die deze cultuur hebben bewaard.

Dit is het juiste moment om deze vriendelijkheid te vergoeden. Het is een cruciaal belangrijk moment. Als we voedsel hebben en we geven iemand een maaltijd is dat iets, maar als die persoon honger lijdt, als hij echt doodgaat van de honger en we geven dan voedsel, dan is dat een heel andere situatie. Ik denk dat het nu tijd is om iets van de ontvangen vriendelijkheid terug te betalen".

Lama Zopa Rinpochee

Het is zeker nodig dat alle Dharma studenten op de hoogte zijn van de situatie in Tibet. Daarom brengen we u in dit nummer een lang artikel van John Avedon, Tibet Nu, waarin alle facetten van de situatie in Tibet aan de orde komen. Er is een reisverslag van Lama Zopa Rinpochee die deze zomer met een groep westerse monniken, nonnen en leken meer dan een maand lang door Tibet trok, berg op, berg af, klooster in, klooster uit. Er is een beschrijving van recente gebeurtenissen in Tibet en een oproep van Z.H. de Dalai Lama en een verslag van de eerste persconferentie die hij ooit in Dharamsala heeft gehouden. Verder een artikel van Samdong Rinpochee over het sociaal en politiek denken binnen het boeddhisme, de lijst van nieuw verschenen boeken, de kortingsregels voor 1988 en natuurlijk het programma van het Maitreya Instituut tot augustus 1988.

Wij wensen al onze lezers en anderen een vredige kerst en een gelukkig 1988 toe.

De redaktie

Het Ganden Klooster als symbool van de situatie in Tibet

Tibet nu

Dit jaar is de tiende verjaardag van China's post Mao politiek in Tibet. Dit moment is een mijlpaal vergelijkbaar met de invasie in 1950 en de opstand in 1959 aangezien er enorme verwarring bestaat rond de huidige status van Tibet. Wat zijn de huidige leefomstandigheden in Tibet?

In 1979-1980 bezochten drie onderzoekcommissies, van de regering in ballingschap, Tibet als een eerste stap in de toenadering tussen Peking en Dharamsala, hoofdkwartier van de Tibetaanse regering in ballingschap in India. Na in bijna een jaar ongeveer vijfhonderd dorpen bezocht te hebben, verlieten zij Tibet met meer dan tienduizend dia's, veertig uur film en de eerste bewijzen van de verwoesting die had plaatsgevonden sinds het neerslaan van de opstand van 1959. Dit is wat de Chinese overheersing van 1949-1979 nagelaten heeft:

- 1,2 miljoen Tibetanen zijn gedood, 1/6 van de bevolking.
- 6.254 kloosters zijn verwoest, hun kunstschatten veelal afgevoerd naar China en verhandeld op de antiekbeursen van Tokio en Hongkong of de waardevolle materialen opnieuw gebruikt.
- 60% van de historische, filosofische en biografische literatuur van Tibet is verbrand.
- Het land is opgedeeld; tweederde van wat oorspronkelijk Tibet was, werd toegevoegd aan de aangrenzende Chinese provincies, zodat slechts Centraal Tibet overbleef als de zogenaamde "Autonome Regio Tibet" (A.R.T.).
- Amdo, de voormalige Noordoostelijke provincie van Tibet, nu hernoemd tot Chinghai, werd veranderd in de grootste gevangenis ter wereld, met een capaciteit van tien miljoen gevangenen.
- Eind zeventiger jaren zat één op de tien Tibetanen gevangen en verbleven ongeveer honderdduizend Tibetanen in werkkampen.
- Meer dan een kwart miljoen Chinese bezettingstroepen werden op het Tibetaanse plateau gestationeerd, via welke het beleid doorgevoerd kon worden: 20 jaar lang politieke heropvoeding, vergaderingen, werkdagen van veertien uur, geen bewegingsvrijheid, geen noemenswaardige opleidingsmgelijkheden en gezondheidszorg en hongersnoden in geheel Tibet.
- Als laatste, gehele bergen zijn ontbost en de unieke natuur in Tibet, waarin gazelles, ezels en kudden geiten wild leefden, is vernietigd.

Samengevat, de essentie van een 2100 jaar oude cultuur is verwoest in een kleine twintig jaar.

STRATEGISCH BELANG

De strategische, economische en politieke belangen van China in Tibet, zijn nog dezelfde als ten tijde van de invasie: verandering van het gebied door een militaire grootmacht die Azië beheerst; het uitputten van de grondstoffen, de voorraden vlees en hout in de vorm van dieren en bossen; de inwoners bekeren tot socialistische, speciaal Han, burgers. Hetgeen verandert is de politiek, en onder de meer gematigde politiek van nu gaat, net als tijdens de radicale verwoestingspolitiek hiervoor, de vernietiging van Tibet gewoon door; in feite wordt het proces versneld.

Het uitbreken van allerlei opstanden bij de komst van de delegaties van de regering in ballingschap, maakte de Chinezen duidelijk dat de moeite, om tot een akkoord met de Dalai Lama en de Tibetaanse vluchtelingen te komen, tever-

geefs geweest was. Was de vroegere politiek gericht geweest op het gunstig stemmen van de Tibetaanse leider, in de hoop dat hij zou terugkeren om het gebied tot rust te brengen, het hernieuwde doel was een stopzetting van alle dialoog. De Volksrepubliek China heeft een uiteindelijke oplossing voor Tibet bedacht: de Chinesering van Tibet in tien tot twintig jaar en daarmede de definitieve uitroeiing van de Tibetaanse cultuur.

VOLKSVERHUIZING

De huidige politiek begon in januari 1983. De belofte 85% van alle Chinezen uit Tibet terug te trekken werd teruggenomen en 50.000 nieuwe bewoners werden in juni van dat jaar door de Chinese Communistische Partij naar Tibet gestuurd. In september, riep de 'Peking Review' op tot grootschalige immigratie naar Tibet, aangeprezen met bonussen en behuizing. In mei 1984 waren 60.000 Chinezen onderweg. Een jaar later had dit aantal de 230.000 bereikt, vanuit 20 provincies in China. De beste schattingen van de huidige immigratiecijfers in de A.R.T., de elf autonome prefecturen en twee autonome districten, zijn als volgt:

In Amdo, nu Chinghai provincie genoemd, leven naast twee en een half miljoen Chinezen, zevenhonderduizend Tibetanen. Dezelfde verhouding vinden we in de provincies Gansu en Szechuan, waar ± één miljoen Tibetanen leven. De belangrijkste stad in Amdo, Labrang Tashikiel, is voor 75% Chinees. Longyang, gelegen bij de grootste dam in China in de Manchu rivier heeft een inwonertal van negentigduizend; Golmud, eindstation van treinen, honderdtwintigduizend, voornameljk Chinezen. In Takster, geboorteplaats van de Dalai Lama leven veertig families, waarvan slechts acht Tibetaanse. Waar zijn alle Tibetanen gebleven? Een toennemend aantal van hen zijn gedwongen hun boerderijen te verlaten en als nomaden te gaan leven, ze zijn landloos.

In het Oostelijke deel van Kham, de Oostelijke provincie van Tibet, nu ingelijfd bij Szechuan en Yunan, wonen drie miljoen Chinezen en twee en een half miljoen Tibetanen. En ook hier worden de meest vruchtbare rivierdalen bewoond door Chinezen, waardoor Tibetanen naar de hoger gelegen nomadengronden verdreven worden. Gelegen naast Szechuan, waar honderd miljoen Chinezen wonen, is het demografisch profiel van Kham verre van stabiel. De cijfers voor de A.R.T. zelf zijn het meest sprekend. In wat China nu "Tibet" noemt wonen meer dan twee miljoen Chinezen naast één miljoen achthonderduizend Tibetanen. In Lhasa is de verhouding 150.000/50.000. De tweede stad in Tibet, Shigatse is voornamelijk Chinees. Chamdo, de derde stad is voor meer dan de helft Chinees en de vierde stad Gyantse heeft nu nog een Tibetaanse meerderheid, maar alle middelgrote dorpen hebben evenveel tot meer Chinese inwoners.

Alles bij elkaar, de P.L.A. (People's Liberation Army) niet meegerekend, komen we op een totaal van zeven en een half miljoen Chinezen tegenover zes miljoen Tibetanen, er leven dus nu al meer Chinezen dan Tibetanen in Tibet! Met dezelfde methode heeft China ook in andere gebieden met minderheden de weerstand effektief kunnen uitschakelen. In Manchurije is de verhouding nu 35 : 1, in Mongolië 5 : 1. In Oost Turkistan, nu genoemd Sinkiang, wonen vijftien miljoen Chinezen naast zeven en een half miljoen Turkistanies. Deze influx van Chinezen is het antwoord op de roep om Tibetaanse onafhankelijkheid. Intern verzet zal steeds meer een verwaarloosbare faktor worden en de moeite die de Dalai Lama en de gevluchte Tibetanen zich getroosten, zal hierdoor steeds meer tevergeefs worden. Binnen twee tot vijf jaar echter, kan een 'point of no return' bereikt worden. De infrastructuur, waar nu aan gebouwd wordt, zal dan zover zijn dat het een massieve immigratiestroom zal aankunnen, die verder gaat dan Mao Tse-Tung's idee uit 1952 van tien miljoen Chinezen in Tibet. Zoals een onlangs uit Tibet teruggekeerde westerse ontwikkelingswerker zei: "Tibet is afgelopen".

HERVORMINGEN

Alhoewel China's hervormingen voornamelijk begonnen waren met het doel de internationale opninie te verbeteren en de Dalai Lama tevreden te stellen, hun echte betekenis blijkt uit de huidige politiek. Tibetaanse ontevredenheid is oppervlakkig gesust en Chinese immigratie naar Tibet vereenvoudigd. In het kort, wat houden deze "hervormingen" in?

Sinds 1979 zijn de levensomstandigheden in Tibet aanzienlijk veranderd. Voorheen waren politieke bijeenkomsten, onder toezicht van 'People's Organisations' dagelijks verplicht, nu is dat teruggebracht tot twee uur per week. Slechts één familielid hoeft hierbij aanwezig te zijn en bij afwezigheid wordt de straf nu in de vorm van een geldboete opgelegd in plaats van het bijwonen van een zogenaamde 'struggle meeting'. Voor het eerst sinds 1959 bestaat er een zekere mate van 'bewegingsvrijheid'. Mensen uit naburige wijken in Lhasa hadden elkaar in geen twintig jaar gezien. Om buiten een straal van tien km rond de woonplaats te reizen is toestemming noodzakelijk maar deze wordt steeds makkelijker verstrekt. Tibet verlaten is echter nog niet zo gemakkelijk. Eén familielid tegelijkertijd krijgt toestemming om te gaan, de andere familieleden blijven achter als garantie voor zijn terugkeer. Na wat moeite zijn straatnamen nu ook in het Tibetaans geplaatst boven de Chinese namen, alhoewel slechts daar waar toeristen regelmatig komen. Er is TV in Tibet en alhoewel er voornamelijk Chinese programma's uitgezonden worden betekent dit voor veel Tibetanen een eerste ontmoeting met de buitenwereld. En als laatste, het aantal gevangenen in Tibet is aanzienlijk verminderd.

Op economisch gebied zijn de hervormingen drastischer geweest. Sinds 1980 zijn er geen hongersnoden meer geweest, alhoewel ondervoeding blijft. In 1980 werd 30.000 ton voedsel geïmporteerd en het inkomen per hoofd per jaar was ƒ 150,-, waarmee Tibet tot één van de armste landen van de wereld gerekend kon worden. Om dit te verbeteren, werden drie jaar na de ontheffing op belastingen, de communes ontbonden en daarmee produktie- en werkpunten en het ratiosysteem afgeschaft. Land werd toegewezen aan individuele personen op een vijftienjarige akte en vee voor vijf tot tien jaar. Gereedschap kwam ter beschikking van locale collectieven en de vrije markthandel bloeide weer op. In juni 1984 werd de belastingontheffing tot 1990 verlengd en landaktes werden van 30 tot 40 jaar verlengd, de dubbele duur van dit soort aktes elders in China. Waar verbetering effekt heeft gehad, kan de gemiddelde Tibetaan zich kleding, voedsel, behuizing en soms zelfs radio, TV, fiets of motor veroorloven.

De beste illustratie van de hervormingen ligt in het opleven van de Tibetaanse Cultuur. September afgelopen jaar beweerde de Chinese overheid dat 160 tempels en kloosters gerestaureerd waren en aan 400 meer gewerkt werd. Een jaar daarvoor berichtte de China Daily

dat 290 ton "kunstschatten" gered waren en uit China teruggebracht zouden worden naar Tibet. Volgens een lama die bij deze werkzaamheden aanwezig was werden 32 ton daadwerkelijk teruggebracht. In de drie belangrijkste kloosters, Sera, Drepung en Ganden, wonen nu 900 monniken. Eén tot tweeduizend meer leven verspreid over heel Tibet. Het debateren, de belangrijkste vorm van instructie, wordt weer bedreven en enkele teksten worden opnieuw gepubliceerd. Foto's van de Dalai Lama bezitten is weer toegestaan, al worden ze van bezoekende Tibetanen aan de grens afgenomen. De Panchen lama had tijdens zijn laatste bezoek aan Tibet toestemming gekregen, de Mönlam Chenmo te leiden, dat voor 't eerst sinds 1964 weer gevierd mocht worden in Lhasa.

De algemene reactie op al deze veranderingen is er één van immense opluchting geweest, gekoppeld aan een angst voor de terugkeer van de oude politiek. Dit heeft als resultaat de wens vooral onopvallend en tevreden te kunnen leven, precies datgene wat China wilde.

IMMIGRANTEN

Zijn intenties beschrijvend als voordelig voor Tibet, beweert China dat de immigranten slechts gezonden zijn als 'getrainde krachten' die Tibetanen zullen helpen en daarna vertrekken. Uit rapporten echter blijkt het tegengestelde. In plaats van ingenieurs, zoals deze mensen worden genoemd die naar Tibet gestuurd worden, zijn het vaak jonge, nauwelijks ontwikkelde mensen, die aangemoedigd worden Tibetanen te trouwen, wat kleine zaken te doen en als boer te gaan werken. Ze worden gedwongen door de werkloosheid in China en aangetrokken door belastingvrije lonen, gegarandeerde behuizing en werk en de droom dat Xizang hun 'Eldorado' zal zijn. Voordelen voor geschoolde krachten zijn een drie jaarlijks vernieuwbaar contract, dubbele salarissen, vijfurige werkdagen en een verlof elke achttien maanden.

Hoe denken deze nieuwe immigranten over Tibet? Ze haten het. Het is koud, verlaten en barbaars. Er zijn geen groenten, rijstvelden en in Centraal Tibet zelfs amper bomen. Maar dit leidt zeker niet tot een afnemende immigratiestroom. Eens zullen de Chinese kolonialisten ook dit gebied veranderen in een "thuis". En tegelijkertijd zullen ze - als echte pioniers - niet zo gemakkelijk loslaten wat ze als van henzelf zijn gaan beschouwen.

Wat voor invloed heeft deze influx gehad op Tibetanen? Het onmiddellijke resultaat is een enorme werkloosheid geweest. Alle economische mogelijkheden, zoals kleermaken, auto's repareren en meubels maken, die de levensstandaard begin jaren tachtig verhoogden zijn verdwenen. Zelfs banen in de bouw zijn zijn verloren gegaan, de in Lhasa's zestien bouwwerkgemeenschappen werkzame 30.000 mensen zijn allen vervangen door Chinezen, in 1985 alleen al. In de steden is een puur Chinese economie van de grond gekomen, zoals restaurants, schoonheidssalons en hotels. Er is slechts één Tibetaanse coöperatie in Tibet, de Snow Mountain L.T.D. Andere Tibetaanse handel, zoals restaurants en straathandel, kunnen vaak niet op tegen hun Chinese concurrenten die terug kunnen vallen op een redelijk startkapitaal, groothandelinkoop uit China en die in staat zijn de ambtenaren die de "vrije markt" organiseren, om te kopen. Ook de Hui, Chinese Moslims, vormen als compacte sociale en economische klasse een grote bedreiging voor Tibetaanse huishoudens. Werkeloosheid is algemeen, wat ook inhoudt een toenemende groep bedelaars.

Hoe is het een Tibetaan te zijn die 't geluk heeft een baan als straatveger of wegwerker in de Chinese stadswijk te bemachtigen? Het salaris is ± 1-2 Yuan per dag (± ƒ 1,50). Wat is het salaris voor een net gearriveerde Chinese immigrant? Als start krijgen zij een toeslag van ƒ 24,- per maand om in de behoefte aan een beter dieet op deze hoogte te kunnen voorzien. En dat naast gratis huisraad, huishoudelijke spullen en kleding.

Op het werk worden deze mensen beschouwd als 'deskundigen' uit het moederland, dus krijgen zij een titel zoals "meester meubelmaker", wat Tibetanen meestal geweigerd wordt. Salariëring geschiedt overeenkomstig de titel en ligt veel hoger dan wat een Tibetaan krijgt. Economische discriminatie komt veelvuldig voor. Banen worden aangekondigd met ƒ 4,— sollicitatiekosten. Vier tot vijfhonderd sollicitaties worden geaccepteerd en slechts twintig aangenomen voor het werk. De rest ziet het geld nooit meer terug. Sinds het ontbinden van communes in 1983, kunnen boeren hun winst behouden, maar het moet gestort worden bij de "People's Bank", waar opnemen van het geld afhankelijk is van staatsgoedkeuring. De 300% inflatie, als gevolg van de Chinese influx, sinds 1985, is eveneens verwoestend geweest voor de Tibetanen.

Deze tegenstrijdigheden laten zich zichtbaar illustreren door de "oude stad/nieuwe stad" aanblikken in Tibet. Elke Tibetaanse stad is omringd door grote Chinese buitenwijken. Deze ommuurde wooneenheden bestaan uit nieuwe huizen, in Lhasa en grote steden zelfs vijf à tien verdiepingen hoge flats, met stromend water, elektra en verwarming. Mensen gaan op de fiets naar het werk, doen hun boodschappen in het Chinees en komen amper in de Tibetaanse stadsdelen. Deze wijken zijn nu al tien jaar na de culturele Revolutie, naar elke maatstaf, sloppen te noemen. Slechts die wijken waar toeristen geacht worden te komen, zoals het nieuwe plein voor de Jokhang tempel in Lhasa , zijn opgeknapt. Verder zijn de huizen door het gehele land door het weer aangetast, lekken en zijn zonder stromend water. Voor zover er elektriciteit aanwezig is kunnen Tibetanen er slechts drie à vier uur per avond gebruik van maken, ondanks China's hondervijfenzeventig miljoen K.W. uren door het gehele land. De weg van Lhasa naar Shigatse illustreert de wijze van elektriciteitsditributie aardig. Elektriciteitsdraden lopen langs de gehele lengte van de weg, maar voorzien slecht die dorpen waar Chinese nederzettingen gevestigd zijn.

In 1984 lanceerde China drie en veertig projecten, met gezamenlijke kosten van 320 miljoen gulden, om de Autonome Regio te ontwikkelen. Wat van deze projecten voor Tibetanen bestemd is, blijkt uit de schrijnende levensomstandigheden van Tibetanen. Ze zijn meer bedoeld om de Chinese immigratie een ondersteunende basis te geven.

GEZONDHEIDSZORG

Wat gebeurt er als je nu ziek wordt in Tibet? Stel je bent een Tibetaan in Lhasa, de beste faciliteit ter plekke is dan het 'People's Hospital', met tweehonderdtweeënzestig doktoren voor vijfhonderddertig bedden. Tenzij je echter een kaderfuntkie in Chinese dienst bekleedt, is het onwaarschijnlijk dat je ook maar wordt toegelaten. Dit ziekenhuis is primair voor Chinezen. Jouw ziekenhuis is het 'Eerste Werkers Ziekenhuis', met honderdvijfitg bedden en slechts zeventien doktoren. In Shigatse en Gyantse kun je opgenomen worden in het plaatselijke ziekenhuis. Hoe is de situatie op het platteland? Lhasa heeft een anti-

epidimie centrum dat ervoor zorg draagt mazelen, kinkhoest, T.B. en griep te bestrijden. De leidster zou graag een voedingsprogramma willen starten maar klaagt dat haar groep te klein is, slechts tachtig artsen. Dat komt neer op één arts per honderdvijftigduizend patiënten. In ieder van de vijf en zeventig districten van de A.R.T. bevindt zich een ziekenhuis, waaronder meestal nog vier regionale ziekenhuizen vallen en daaronder weer klinieken, één kliniek per tweeduizend Tibetanen. Hoe zijn de faciliteiten? Neem als voorbeeld het DaTze district, met een inwonertal van 21.000, niet in een afgelegen gebied maar vlakbij Lhasa. Het districtsziekenhuis heeft slechts twintig bedden, geen operatietafel, geen gynacologische gereedschap en geen desinfecterende middelen. De twee regionale ziekenhuizen die hieronder vallen zijn éénkamerfaciliteiten met één arts, zonder onderzoekstafels, medicijnen of telefoon. Een dokter moet persoonlijk geroepen worden waarna hij de patient per fiets of te paard komt opzoeken. Van de achttien locale ziekenhuizen in DaTze bezit geen enkele verband enz. Op z'n hoogst is er wat T.B. medicijn of antibioticum aanwezig. Als resultaat van deze barbaarse omstandigheden van moderne Westerse gezondheidszorg in Tibet, vertrouwen Tibetanen nog steeds op hun traditionele meer dan duizend jaar oude Tibetaanse geneeskunde.

China blijft onvermurwbaar gedwongen abortussen en sterilisaties ontkennen. Schriftelijke verklaringen hiervan zijn naar de Tibetaanse regering in ballingschap gestuurd. In werkelijkheid wordt dit middel, dat tijdens de Culturele Revolutie veelvuldig werd toegepast, ook sinds 1981-1982 weer toegepast. Voor de massa is twee kinderen toegestaan, voor de veertigduizend Tibetaanse kaders één. Wat is de boete voor het hebben van een derde, niet goedgekeurd, kind? 500 yuan, oftewel *f* 400,—, oftewel twee jaar salaris. Omdat dit onbetaalbaar is, wat gebeurt er met een vrouw die een derde kind wil baren? In Chamdo worden drie, vier of vijf maanden oude foetussen routinematig in vuilnisbakken en goten gegooid van het Chinese 'Public welfare Hospital'. Sinds 1980 hebben er daar ± 600 gedwongen abortussen plaats gevonden. In het People's Hospital in Gyantse, dat een aparte afdeling voor sterilisaties en abortussen heeft, worden acht behandelingen per dag voltrokken. Veel van deze gevallen, ook uit het ziekenhuis in Lhasa, zijn al openbaar bekend geworden. Het proces verloopt overal in het land op dezelfde manier. Een Tibetaanse moeder, die in een ziekenhuis komt om haar baby ter wereld te brengen, wordt pas gevraagd, om de toestemming van de locale administratie afdeling om dit kind te krijgen, als ze binnenkomt. Heeft zij dit niet, dan wordt ze binnengelaten en behandeld. In veel gevallen hoort men de baby huilen en daarna wordt verteld dat hij dood is gegaan. De meest toegepaste methode is d.m.v. een injectie. De beroofde moeder zal vaak tevens geïnformeerd worden dat ze gesteriliseerd is. Uit Amdo zijn berichten bekend van Chinese medische teams die moeders van twee kinderen verzamelen en per truck afvoeren voor gedwongen sterilisatie. Soms wordt ze zelfs ter plekke geopereerd. Tenslotte, het is algemeen bekend dat alle nieuwe medische procedures en instrumenten als eerste op Tibetanen uitgeprobeerd worden om Chinese artsen in hun gebruik te oefenen.

Deze methodes zijn niet bedoeld om China's bevolking te beperken. In het dun bevolkte Tibet zijn ze duidelijk politiek van aard. De levensverwachtiging in China is vijf en zestig jaar, voor Tibetanen veertig jaar. De kindersterfte in Tibet is één op zes.

Ook Mao wordt opgeruimd

Foto: Ida van Gulik

Yam Drok Tso

Foto: Ida van Gulik

Foto: Ida van Gulik

Zo beroofd van lichamelijk zorg als de Tibetanen zijn, zo verwarrend is hun mentale conditie, vooral van jongeren. De toekomst van Tibet hangt af van de opleiding van jonge Tibetanen, die hen dus systematisch geweigerd wordt.

OPVOEDING

China beweert dat er zesduizend lagere scholen zijn, vier en zeventig middelbare scholen en drie instituten voor voort-gezet onderwijs. De derde delegatie van-uit ballingschap echter, speciaal gezonden om de kwaliteit van het onderwijs te onderzoeken, trof voornamelijk scholen aan, bestaande uit enkele tafels en stoelen en wat kinderen die speciaal voor deze gelegenheid opgetrommeld waren. Veel kinderen kenden het Tibetaanse alfabet niet eens. Dit is niet zo verrassend, daar 70% van de Tibetanen nog steeds analfabeet is. China heeft dit toegegeven. Als soort van oplossing zijn zeventienduizend kinderen naar negen provincies gestuurd voor een driejarige opleiding. In tegenstelling tot de twaalfhonderd Tibetaanse studenten in de vier "Nationale Minorities Institutes", die in grote groepen levend, hun identiteit kunnen behouden, worden deze kinderen in groepjes van dertig à veertig verspreid, met de duidelijke intentie hen te Chineseren en voor kaderwerk in de toekomst. Dit is de intentie van alle "opleidingen" in Tibet. In Tibet zijn slechts 44% van de schoolgaande kinderen Tibetanen. Van hen maakt slechts 20% de lagere school af. De anderen worden meestal door de ouders van school weggenomen, om als noodzakelijke arbeidskracht op de velden te werken.

Degenen die de school afmaken, hebben ook nog niets wat als 'opleiding' betiteld zou kunnen worden. Chinese en Tibetaanse kinderen zijn gescheiden. Er zijn meer Chinese klassen dan Tibetaanse en deze ontvangen de beste leraren en faciliteiten. Een Tibetaans kind leert Chinees, Marxisme, wiskunde en krijgt een fysieke opleiding. In dit systeem heeft de recente toestemming, weer Tibetaans te leren, weinig nut, daar het als tweede taal de mogelijkheid uitsluit Engels te leren. Engels wordt uitsluitend aan Chinezen onderwezen, die daardoor daarna hogere technische opleidingen op universitair niveau kunnen volgen. Schoolboeken, examens en toekomstige arbeidsmogelijkheden in Tibet zijn niet gebaseerd op de kennis van de Tibetaanse taal, maar afhankelijk van het kunnen lezen en schrijven van Chinees.

Hoe hoger je kijkt in 't opleidingssysteem, hoe duidelijker dit wordt. In 1979 beweerden Chinese publikaties dat 600 studenten uit Tibet verbonden waren aan instituten voor hoger onderwijs. Achterwege gelaten werd te zeggen dat van hen slechts 10% Tibetaans was. In 1984 was zelfs op de drie topscholen van Tibet, 2/3 Chinees en 1/3 Tibetaans. Wat is de situatie op de nieuwe universiteit van Tibet, in Lhasa? Door een Chinese gids zal u trots verteld worden dat er hier tweemaal zoveel Tibetanen als Chinezen studeren. Wat hij er niet bij zal vertellen is dat meer dan de helft gedwongen is Tibetaanse Medicijnen te studeren en dus slechts één op de zes Tibetanen een moderne opleiding volgt aan deze universiteit. Er zijn zestien studenten Engels, waarvan 2 Tibetanen. Er studeren 17.000 Chinese studenten aan Amerikaanse universiteiten en drie Tibetaanse die het land uit gekomen zijn onder delicate omstandigheden, zonder de steun van de Chinese overheid. China heeft verleden jaar het eerste Ph.D., aan een achtendertig jaar oude voormalige Tibetaanse slaaf toegekend, nu 'cultureel antropoloog' genoemd.

Wat gebeurt er dus met alle intelligente Tibetaanse jonge mannen en vrouwen? Degenen die niet het geluk gehad hebben een baan als accountant in een Chinees kantoor of als lerares op een lagere school te krijgen, zijn werkloos. Voor de eerste keer in de Tibetaanse geschiedenis is er een zogenaamde verloren 'generatie' ontstaan. Ze zijn bitter, depressief en lui. China heeft deze 'lagere klasse mentaliteit' aangekweekt door de introductie van videohuizen en groothandelinkoop van slechte kwaliteitdrank uit Szechuan. Deze dranken, Sanjiu en Baijiu genoemd, zijn van dusdanige kwaliteit dat ze door minder beïnvloedbare Tibetanen liever als brandstof voor hun branders gebruikt worden. Chinezen wijzen hier dan weer vaak op om aan te tonen hoe ongeschikt de Tibetaanse jeugd wel niet is om te werken. Het immens scholastisch en artistieke Tibetaans erfgoed is niet alleen niet bekend aan Chinezen, maar ook niet aan Tibetanen. Onder 1,2 miljoen gedode Tibetanen bevond zich de meerderheid van de Tibetaanse intelligentia. Hoe capabel zijn degenen die nu achtergebleven zijn, met name de monniken, om Tibet's unieke identiteit weer te laten herleven?

RELIGIE

Om mee te beginnen is het belangrijk duidelijk te maken dat slechts een handje vol van de honderden kloosters, die weer herbouwd zijn, gefinancierd zijn door China. De meerderheid is gerestaureerd door de Tibetanen die zelf geld en mankracht verzameld hebben en daarna een toestemming om te restaureren bij het bureau voor religieuze zaken aanvragen. Na de heropening echter, neemt ditzelfde burau de administratie over. Dit bureau stelt dan ook een limiet aan het aantal monniken die 18 jaar moeten zijn, politiek 'correct', en vernomen uit verschillende rapporten, zo onderontwikkeld mogelijk. Daarna wordt een abt aangesteld en het dagelijks programma vastgesteld. Een tegenwoordige "abt" in Tibet heeft meestal niet eens de gelofte

afgelegd. Hij let op de monniken door middel van een netwerk van informanten, rapporteert regelmatig aan de Chinezen en ziet erop toe dat na de studietijd 's ochtends, de rest van de dag aan het bedrijf besteed wordt. Waar is dit alles op gericht? Toerisme. Van godsdienst een bedrijf maken is zo ver als de 'religieuze vrijheid' in Tibet in het gunstigste geval gaat. Niet alleen wordt het geloof gecommercialiseerd door het innen van entree en fotogeld, de monniken worden ook vernederd, zeker in de ogen van Tibet's jongere generatie, die hen als parasieten ziet. Dit fenomeen belichten we aan de hand van Kum Bum, het grootste klooster van Amdo. Daar moeten bezoekers zes entreekaartjes kopen waarna ze zich bij de honderden Chinese toeristen aan kunnen sluiten, die roken, radio's laten spelen en vrolijk de genummerde tempels volgen. Men kan zich samen met een oude monnik laten fotograferen of zichzelf eerst in antieke Tibetaanse gewaden steken, het embleem van de Chinese toerist in Tibet. De monniken, die een combinatie van portier en uitvoerende medwerkers in dit 'spel' zijn, proberen tussen de sluitingstijden van het klooster door, tijd te maken om te debateren en te studeren voor het 20 jarig curriculum dat leidt tot de titel van Geshe in Gelugpa kloosters.

De aanslag op de essentie van het boeddhisme, z'n hooglijk rationeel karakter, is speciaal gericht op de massa. Voor 1959 was Tibet de meest religieuze staat ter wereld, niet slechts omdat 25% van de mannelijke bevolking als monnik leefde, maar omdat de gehele Boeddhistische literatuur en liturgie daar bewaard werd, die elders in Azië slechts gedeeltelijk te verkrijgen was. Daarmee was het één van de oudste kloosterculturen. Maar heden ten dage zijn boeddhistisch onderricht en initiaties verboden, slechts het maken van neerbuigingen en het zeggen van mantra's is toegestaan, met als resultaat deze landelijke facade, zoals die in de kloosters. Zoals altijd overleven de symbolen terwijl de essentie verloren is gegaan. Het doel is Tibetanen te laten overkomen als een achterlijk, bijgelovig ras dat in blind vertrouwen diepe neerbuigingen maakt voor demonische idolen, precies dat wat de communistische partij zowel intern als extern wil doen laten geloven. De Tibetaanse boeddhistische Associatie, welke geheel afhankelijk is van tussenkomst van de Panchen Lama, is als enige bezig met de herdruk van teksten. De intenties van Peking komen het duidelijkst naar voren in het verbod op het ontdekken van geïncarneerde lama's, na 1959, en het verbod aan lama's van overzee, sinds mei 1986, om Tibet te bezoeken. Hoe het restant van Tibet's oude cultuur er werkelijk aan toe is, laat de heropening van het 'Tibetan Dance and Drama Theatre' in Lhasa duidelijk zien, waar ter ere van de opening een Kung Fu film en 'The life of Dr. Sun-Yat-Sen' werden vertoond.

GEVANGENIS

Op 1 september 1984 vierde China de twintigste verjaardag van de Autonome Regio Tibet. Een jaar voorbereiding resulteerde in een half uur durende ceremonie, nadat er drie bommen gevonden waren, één in het postkantoor en twee in het Triyne Trang Stadium waar alle festiviteiten zouden plaatsvinden. Parades en vermaak waarvoor de stad maandenlang het vlag zwaaien had geoefend werden afgelast en het ceremoniële uitdelen van negentigduizend digitale klokken en tienduizend meter zijde vermeden. Na de viering en een korte sportgebeurtenis, ging slechts het vuurwerk, waarbij de P.L.A.-explosieven rond de Potala afvuurde, door. Is China bang voor Tibetaanse dissidenten? Vlak voor deze viering waren twaalfduizend versterkingstroepen uit Konpo naar Lhasa gebracht en drieduizend uit Naghuka. Politie uit de omringend districten werd opgeroepen om "in burger" werk te verrichten. Tweehonderd P.S intelligentia specialisten waren speciaal vanuit Peking ingevlogen. Na de eerder uitgenodigde buitenlandse pers weer teruggestuurd te hebben, werden ook de meeste buitenlanders uit Lhasa gezet, de stad afgesloten, checkpoints geplaatst op de voornaamste aanvoerwegen naar Lhasa, een avondklok van negen tot zeven ingesteld en negentig verdachte dissidenten gearresteerd voor ondervraging. Ondanks de ondergrondse pamfletten die op straat verspreid waren, de poep die op Chinese deurposten gesmeerd was en de drie bommen, gebeurde er verder niets. China reageerde erg fel; de Tibetaanse uitingen van verzet waren echter minimaal. De verklaring hiervoor valt in één woord samen te vatten: gevangenis.

Het is verschrikkelijk moeilijk een exact idee te krijgen van het aantal gevangen in Tibet. De beste schatting wijst op vijfenzeventig districts- en vijf divisiegevangenissen in het Autonome gebied alleen al, met een capaciteit van tien-tot twintigduizend gevangenen. Hoeveel van deze Tibetaanse gevangen zijn politieke gevangenen? Gegeven de huidige situatie in Tibet, kunnen we ze daar allemaal toe rekenen. Ruwweg vierduizend zijn werkelijk voor anti-staatsactiviteiten gearresteerd, al worden ze vaak als gewone criminelen benoemd om hun werkelijke status verborgen te houden. De voornaamste gevangenis in de Autonome Regio Tibet is Sangyip, ten Noorden van Lhasa. In Sangyip zitten tweeduizend Tibetanen vast, voornamelijk politieke dissidenten. Ta Sung Khang is de vleugel voor eenzame opsluiting van Sangyip, die bijna uitsluitend voor contra-revolutionairen gereserveerd is. Dat zijn er nu ± vierhonderd. In de Drapchi gevangenis, een paar minuten lopen van de buitenwijken van Lhasa, kunnen ± vijfhonderd gevangenen geplaatst worden; deze twee gevangenissen zijn bestemd voor gevangen uit heel Tibet, al zitten er vooral politieke gevangene in Drapchi. De vijf divisiegevangenissen, met een capaciteit van ± tweehonderd man elk, zijn ook voornamelijk voor politieke gevangenen bedoeld. Hoe kunnen we hier zeker van zijn? Omdat een politieke misdaad meestal een zwaardere veroordeling oplevert dan diefstal, verkrachting en moord. De langveroordeelden worden naar de grote centrale gevangenissen overgebracht. In het verleden lagen straffen voor dissidenten tussen de 10 en 20 jaar. Tegenwoordig begint de gemiddelde straf vanaf 8 jaar.

Het leven in Tibetaanse gevangenissen wordt gekarakteriseerd door zware arbeid, regelmatige ondervragingssessies waarbij de gevangenen geslagen worden, onvoldoende medische begeleiding, minieme porties gerst en thee en een onafgebroken doodsdreiging, de tol geëist door de harde leefomstandigheden. Gevangenen slapen op de grond, zijn 's nachts vastgebonden en hebben slechts beddegoed als familieleden dit verschaffen. Informanten houden bewoners op de hoogte van elkaars doen en laten en zelfs wanneer de straftijd van een gevangene afgelopen is, wordt hij nog niet vrijgelaten. In plaats daarvan wordt hij een Onù-ruka, een part-time gevangene. Hij komt dan in een gebouw buiten de eigenlijke gevangenis te wonen, hem wordt verlof gegeven om één dag per week naar huis te gaan en voor de rest wordt hij gedwongen door te gaan met zijn dwangarbeid. Hij draagt

permanent een "zwarte hoed" op zijn hoofd zoals de Chinezen dit noemen.

Over de ongeveer vijftienhonderd gevangen dissidenten in de Sovjet Unie wordt veel gepubliceerd. De schatting van vierduizend politieke gevangenen in Tibet heeft slechts betrekking op de Autonome Regio, 1/3 deel van het eigenlijke Tibet. Vele Tibetanen zitten ongetwijfeld ook nog in de Chinghai Gulag, in Amdo, waar miljoenen gevangenen vastzitten. Tot nu toe heeft Amnesty International drie gevangenen publiekelijk geadopteerd, waaronder Tibet's meest vermaarde gevangene: Geshe Lobsang Wangchuk, de boeddhistische Lama die achttien jaar moet zitten in Sangyip.

Laten we de huidige toestand waarin Tibet zich bevind beschrijven aan de hand van een vergelijking. De verhouding gevangenen - bewakers in gevangenissen is 4 : 1, en buiten de gevangenissen 10 : 1. Begrijpelijkerwijs beleven vele Tibetanen zelf Tibet als één grote gevangenis.

Sinds 1959 worden regelmatig publieke executies van contra-revolutionairen voltrokken. Gevangenen worden met gesnoerde monden, zodat ze hun bewakers niet kunnen aanklagen, voor een verzamelde gemeente gebracht, hun armen op de rug gebonden. Nadat hun misdaden ten opzichte van het volk uitvoerig beschreven zijn, wordt een kogel door de achterkant van hun hoofd geschoten. Familieleden kunnen het lichaam meenemen als ze ƒ 10,— hebben betaald, zijnde de kosten van de kogel. Deze bijeenkomsten, die zowel in China als Tibet gebruikelijk zijn, vormen de uiteindelijke prijs van oppositie tegen het regiem.

De laatste golf van dit soort executies, zowel in het openbaar als in gevangenissen, vond plaats ten tijde van de spirituele vervuilingscampagne in 1983. In die tijd werden door het gehele land drie tot vierduizend dissidenten gearresteerd en velen geëxecuteerd. Afgelopen februari werden twee Tibetanen geëxecuteerd voor "ernstige economische sabotage", een veelvuldig toegepast voorwendsel om politieke gevangenen te kunnen vonnissen. Drie anderen werden ter dood veroordeeld en dertig anderen tot dwangarbeid. Zou het huidige politieke klimaat in China verslechteren, dan kan men een nog strengere aanpak verwachten in Tibet, waar partijkaders typerend machtswellustig zijn en zeer begerig om hier misbruik van te maken. En dit ales wordt doorgevoerd via het leger.

Foto: Satya Terwello

Kinderen in het dorp Nyalam

LEGER

Tibet wordt in de gaten gehouden door vijftien P.L.A. (People's Liberation Army) divisies. Deze 200.000 man hebben hun garnizoenen niet alleen bij de grens met India, maar ook bij elke Tibetaanse stad van betekenis. Tibet is veranderd van een bufferstaat tussen 's werelds dichtsbevolkte landen tot een belangrijk anker in China's militaire macht. Tibet's militarisatie bestaat o.a. uit geheime radarstations, veertien vliegvelden met twintig landingsbanen, ondergrondse bases en als laatste een kwart van China's driehonderdvijftig nucleaire raketten, waaronder zeventig middellange en twintig korte afstandsraketten, gestationeerd 165 km ten Noorden van Lhasa in Nagchuka. Met een I.C.B.M. basis in Kongo en een ander in Powo Tamo, houdt China twintig van India's belangrijke steden in nucleaire gijzeling. India heeft een hoge prijs moeten betalen voor Nehroe's droom van "mutual coexistence". In het noorden heeft China z'n beroemde Lop Nor installatie versterkt met een tweede nucleaire basis buiten Golmud in Amdo, minder kwetsbaar bij een eventuele Sovjet aanval.

Misschien is het interessant te vermelden dat de vierentwintig S-20 Sikorsky helikopters, speciaal aangepast aan grote hoogten en door de U.S.A. uitgevoerd voor burgerdoeleinden, die net aan China verkocht zijn, illegaal gebruikt zijn om Chinese troepen achter de Indiase grenslijnen te droppen tijdens de recente schermutselingen in Arunchal Pradesh afgelopen jaar. Ondanks de zes rondes grensgesprekken tussen China en India, blijft het Himalayagebied onstabiel. Vorig jaar november, kwam een aantal Indiase Jawans om in een confrontatie ten noorden van de Sikkimse Natula-la pas, en de afgelopen jaren zijn er een groot aantal waarschuwingen geuit in Tibet's locale "shangs" zich voor te bereiden op de oorlog. Er bestaat geen twijfel over dat het grensconflict van 1962 binnenkort weer opnieuw zal opleven. De bevolkingstransfer is een direkte vereiste om dit en de daaruit voortvloeiende instabiliteit in de hand te kunnen houden. Als de influx eenmaal goed en wel op gang is zal de P.L.A. van zijn politie-taken ontheven kunnen worden in Tibet. De zevenendertig jaar lange investering om China's achterdeur veilig af te sluiten, namelijk de lange westerse grens, en een gat geslagen te hebben tussen twee Aziatische grootmachten, India en de U.S.S.R., zal zeker zijn en daarmee is Peking's doel bereikt.

Politiek gezien, zal het falen van de partij om betrouwbare Tibetaanse communisten te kweken, er niet meer toe doen. De nieuwe leiding gevende figuren, langzamerhand aangesteld en gesteund door locale kaders, zullen de mate van benodigde invloed zien afnemen, als Tibet meer en meer in een echt Chinees domein zal zijn omgevormd.

Deze nieuwe Chinese gemeenschap echter zal een enorme invloed op de economische produktie van Tibet hebben. De Chinese bezetting heeft naar schatting us $ 80 biljoen winst gemaakt met de ± 1000 jaar oude Tibetaanse kunstschatten. (Dit staat tegenover de us $ 2,7 biljoen, die China beweert als onkosten aan Tibet uitgegeven te hebben.) Naast deze eenvoudig te exploiteren, snel uitgeputte bronnen zijn er nog geen andere staatsinkomsten geweest. Tibet's budget blijft in de rode cijfers lopen. Wol blijft het voornaamste exportartikel, zoals vanouds. De leerverwerkingsfabrieken in Kanze en Ngapa in Oost-Kham doen goede zaken in Yakhuiden, tassen, jassen en schoenen. Lhasa heeft een landbouwgereedschappenfabriek. In Kongpo Nyitri, het geplande industriecentrum van Tibet zijn houtzagerijen, papier en wolfabrieken, een luciferfabriek en een melkfabriek.

Vanuit Golmud, het eindpunt van de spoorweg in Tibet, wordt 80% van de Chinese goederen per truck naar Tibet ingevoerd. Uitgevoerd worden slechts medicinale kruiden, dekens en geslacht vee. Plannen voor het uitvoeren van olie, uranium, goud, lood, chroom en tungsten zijn er en Chinese immigratie kan dit verwezenlijken, als onderdeel van de vier moderniseringen. Met een degelijke Chinese infrastructuur en voldoende buitenlandse investeringen via het onlangs opgerichte 'Tibet Development Aid Foundation', ziet China nog steeds wel een stralende toekomst voor zich in Tibet.

Ook blijkt steeds meer de mogelijkheid voor Tibetaanse steden in hun eigen behoeften te voorzien.

TOERISME

Afgelopen jaar bezochten 30.000 toeristen Lhasa, in vergelijking met 1500 vijf jaar geleden. Pekings doel van 100.000 toeristen per jaar in 1990 lijkt binnen handbereik te liggen. 32.000 Chinezen, de helft van de arbeidende klasse in Lhasa, is al in de 'servicesektor' werkzaam, en runnen hotels, restaurants en transportzaken. Zes andere steden zijn eveneens uitverkoren om mikpunt van de toeristische handel te worden. Een luchtverbinding tussen Lhasa en Kathamandu zal snel geopend worden.

1½ miljoen buitenlandse toeristen bezochten China dit jaar, met een gemiddelde besteding van us $ 1000,— per persoon. Naast Peking en Xian zal een goed ontwikkeld Tibet met gemak de meest bezochte plek op de toeristenroute worden. Het lijdt geen twijfel dat ook dit toerisme weer ten goede zal komen aan de Chinese gemeenschap in Centraal Tibet. Veel Tibetanen zijn dankbaar dat buitenlanders eindelijk toegelaten worden. Ze zijn ervan overtuigd dat zij de waarheid over Tibet in zullen zien en de wezenlijke verschillen met China door zullen vertellen. Tibetaanse vluchtelingen zijn niet zo optimistisch. Eén van de gemeenschap's vooraanstaande leden Janyang Norby schreef onlangs: "Een vakantie in Tibet is het subsidiëren van de ondergang van het Tibetaanse ras".

Volgens hem zijn de Westerlingen die zich in de ijle lucht wagen, de Potala bezoeken, genieten van de natuurlijke vriendelijkheid van de Tibetanen naast hun nerveuze Chinese overheersers, onbewust betrokken in een tragische parodie.

Aan de andere kant kunnen toeristen door naar Tibet te gaan, helpen de situatie bekendheid te geven en kunnen ze de Chinezen aanmoedigen het Tibetaanse Culturele erfgoed te bewaren.

Hoe dan ook, toerisme heeft een nieuw, puur politiek ingrediënt aan Tibet's werkelijkheid toegevoegd.

Welke partijlijn, gematigd of radicaal, na deze overgangsperiode zal zegevieren, het blijft duidelijk dat de toekomst van Tibet in extreem gevaar verkeert. Misschien minder extreem dan een opstand of invasie, zal de demografische verschuiving, via zijn invloed op elk aspekt van het dagelijkse leven, Tibetanen als een apart eigen ras binnen de mensheid beëindigen. De enige hoop voor Tibetanen blijft de internationale publieke opinie en de invloed die dit kan hebben op de Chinese politiek in Tibet.

Door: John Avedon
Vertaling: Christa Meindersma

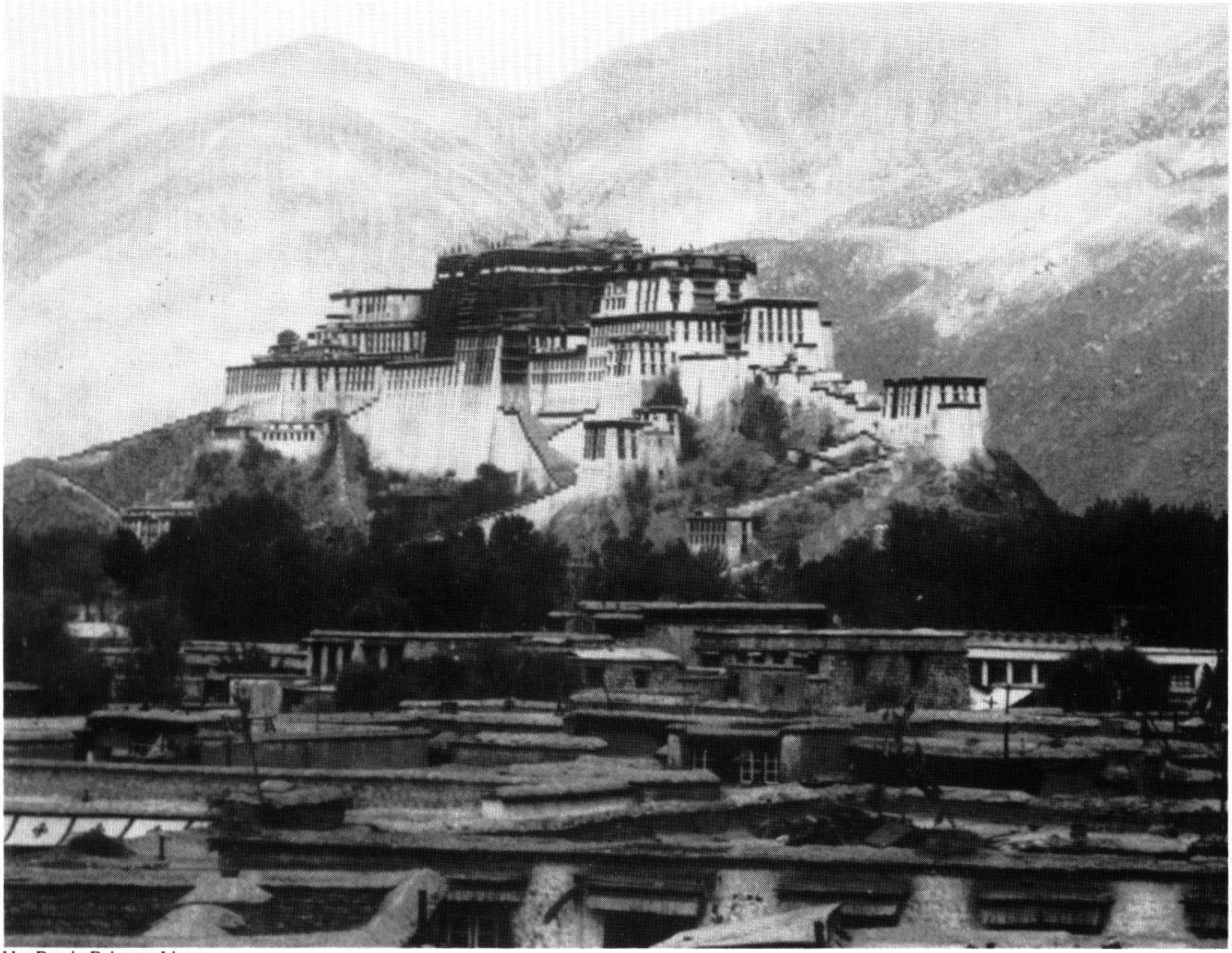

Foto: Herbert Paulzen

Het Potala Paleis in Lhasa

Verslag uit Tibet

DOOR LAMA THUBTEN ZOPA RINPOCHEE

In juni en juli van dit jaar maakten zevenenvijftig internationale boeddhistische studenten uit veertien landen samen met Lama Zopa Rinpochee een pelgrimstocht door Tibet.

De mensen kwamen uit Zwitserland, Spanje, Frankrijk, V.S., Zweden, Canada, Engeland, Saudi Arabië, Nederland, Noorwegen, Italië, Guatamala en België. Vijftig van hen waren studenten van de F.P.M.T. (The Foundation for the Preservation of the Mahayana Tradition). Er werden veel plaatsen bezocht in en rond Lhasa, waaronder de beroemde universiteitskloosters van Sera, Ganden en Drepung. Enkelen uit de groep bezochten ook het Nyingma klooster Mindoling. Daarna ging de tocht verder naar Amdo, Tsang, Shigatse en Sakya. In al deze plaatsen werden Tsog offerandes aangeboden en andere religieuze beoefeningen gedaan.

De Tibetaanse bevolking in de dorpen was diep ontroerd en blij bij het zien van zoveel westerse mensen en speciaal de westerse monniken en nonnen, die de boeddhistische ideeën onderzocht en geaccepteerd hadden en nu in hun dagelijkse leven beoefenden. Het bestaan van westerlingen die het boeddhisme beoefenen werd door de bevolking direct gezien als het resultaat van de aktiviteiten van Z.H. de Dalai Lama, dank zij zijn grote vriendelijkheid.

Hier volgt een korte samenvatting van wat we hoorden en zagen van het Tibetaanse land en volk.

Uit onze observaties werd duidelijk dat de Tibetanen geen vrijheid hebben op het gebied van spirituele aktiviteiten en ook niet betrokken zijn bij de ontwikkeling en regering van hun land. We hoorden dat zelfs de Tibetaanse studenten die goed konden leren en met gemak hun examens deden niet eerder een diploma kregen uitgereikt dan nadat Chinese leraren de hoogste cijfers hadden toegekend aan Chinese studenten. De cijfers werden gegeven ongeacht de kwaliteit van het werk en zonder rekening te houden met ethische waarden. Dit toont aan dat er geen vrijheid is in het ontvangen van het resultaat overeenkomstig de geleverde prestatie in het onderwijs. Iets wat lijnrecht staat tegenover het recht op gelijke kansen in opleiding en werk zoals dit in de wereldgemeenschap normaal geaccepteerd is.

Een onderwijzer in Amdo zei dat hij zo'n spijt en verdriet voelde over het feit dat alle Tibetaanse intellectuelen die gekwalificeerd waren om onderwijs te ge-

ven en de bevolking te kunnen helpen, vermoord, gestorven of gevlucht waren.

Uit vele bronnen hoorden we dat bijna alle regeringskantoren vol zitten met Chinezen. Hieruit blijkt opnieuw hoe de Tibetanen worden afgehouden van hun vrijheid en hun culturele erfgoed.

De wegen vanaf Amdo waren over het algemeen in een verbijsterende konditie. Het leger hield auto's, vrachtwagens en bussen tegen die gebruik wilden maken van de bruikbare delen van de wegen. Chinezen mochten doorrijden, maar onze Tibetaanse chauffeur zei dat hij moest betalen om erdoor te mogen alhoewel het geen tolweg was. Het leek erop dat deze aktie uitsluitend werd ondernomen om Tibetanen te pesten. Een westerling zei dat hij gehoord had dat als westerlingen de geïmproviseerde wegversperring opzij haalden, de Chinezen niet in aktie kwamen. Dit bleek te kloppen.

We bezochten de vallei waar Lama Yeshe geboren is. Hij was de grondlegger van de F.P.M.T. en het Maitreya Instituut. Toen we zijn familie bezochten hoorden we dat de vallei waarin ze leefden gebruikt zou gaan worden voor een onderzoek- en ontwikkelingscentrum voor atoomwapens. Het was de Tibetanen niet toegestaan kontakt te hebben met de westerlingen die door de Chinezen waren aangetrokken om het ontwerp en de konstruktie van de fabrieken te controleren.

Op de terugweg naar de Nepalese grens vanaf Shigatse, stopte onze groep bij een legerkamp tussen Tingre en Nyelam om te eten. Deze plaats had de twijfelachtige reputatie dat men er goed voedsel verstrekte aan de chauffeurs, terwijl men voor hoge prijzen slecht voedsel serveerde aan toeristen. De accomodatie was er ook erg armoedig maar duur. Het kamp stond er ook om bekend dat er regelmatig ruzies waren tussen Chinese soldaten en westerlingen. Toen we er aankwamen bestelden we ons eten. Een uur later kwam de ober onze bestelling nog even controleren, en bleek dat zelfs de groente nog niet was gekookt. We zijn toen maar vertrokken. Het leek ons duidelijk dat het in de bedoeling lag de groep zoveel vertraging te laten oplopen dat de nacht er zou moeten worden doorgebracht. Op het moment van vertrek gaf één van de mensen uit de groep een foto van Z.H. de Dalai Lama aan een Tibetaanse man die buiten stond te wachten. Twee Chinezen hadden dit gezien, sloegen de man en pakten hem de foto af. De man kon niets doen en droop af terwijl hij iets mompelde over wraak nemen. Van het weinige wat we zagen langs de uitgestrekte wegen zijn dit enkele duidelijke dingen die illustreren dat er geen vrijheid is in Tibet. Ook een Tibetaanse vriend van ons, Wangchen, die gids was voor de Spaanse groep, werd gepakt en vastgehouden omdat hij foto's van de Dalai Lama had gegeven aan enkele mensen die daarom vroegen. Dit geeft duidelijk aan dat als Z.H. de Dalai Lama naar Tibet zou komen de Chinezen hem geen verantwoordelijkheden zouden geven op spiritueel of regeringsgebied.

Foto: Jan-Paul Kool

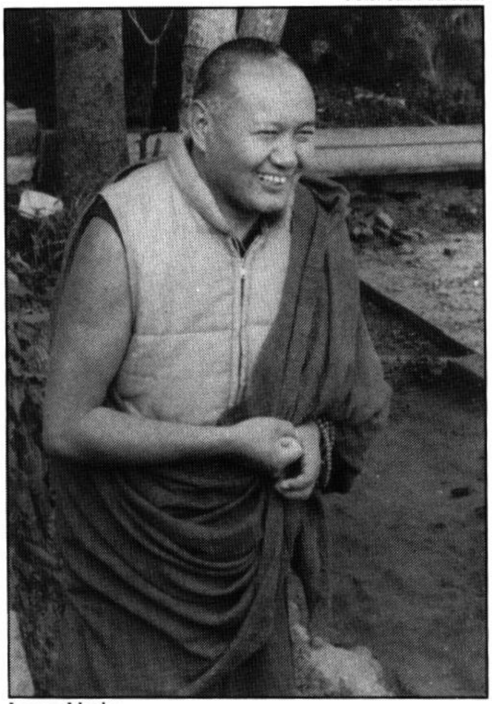

Lama Yeshe

Toen we veel van de kloosters bezochten in Amdo en andere gebieden, waren de monniken ervan druk bezig zich voor te bereiden op de opvoeringen van religieuze Lamadansen. De meeste kloosters die de traditie hadden van Lamadansen zijn door de Chinezen gestimuleerd deze aktiviteiten opnieuw te ondernemen. Het lijkt duidelijk dat hiermee gemikt wordt op de toeristen, want het serieus bestuderen en beoefenen van de leer van de Boeddha wordt niet aangemoedigd. Als er werkelijk zorg bestond bij de Chinezen voor het bewaren van de boeddhadharma en het geven van vrijheid aan de Tibetanen zou er geen beperking worden gesteld aan het aantal monniken in de kloosters.

Het laatste wat Mao Tse Tung zei tegen Z.H. de Dalai Lama, was dat hij religie zag als een vergif. De Chinezen hebben geen interesse in het boeddhisme of in welke religie dan ook. Ik denk dat de grootste fout die ze maken is dat ze de natuur van de geest niet begrijpen. Terwijl ondertussen in andere delen van de wereld wetenschappers zich steeds meer bewust worden van het verband tussen de geest en hun onderzoekingen. Ze krijgen een toenemend besef hoe dingen afhankelijk zijn van de geest van de onderzoeker of waarnemer. In landen met de grootste materiële vooruitgang zoals de V.S. voelen zelfs doktoren de noodzaak van religie. Ze ontdekten dat mensen die geen enkele religieuze ondergrond hebben in het algemeen sterker tenderen naar depressies en verdriet. Dit groeiende bewustzijn van de relatie tussen geest en materie leidt naar een steeds grotere acceptatie van de boeddhistische filosofie.

Hoe sterk de Chinezen ook ingaan tegen het geloof van de Tibetanen in de leer van Boeddha, het lijkt erop dat het bij zowel de oudere als de jonge Tibetanen alleen maar sterker wordt. Gedurende de vierde maand van het Tibetaanse jaar, die extra geheiligd is door de verlichting van de Boeddha, maakten vele jonge meisjes 's nachts neerbuigingen rond de tempel in Lhasa. Niet omdat ze daartoe gedwongen werden maar uit zichzelf met veel liefde en inzet. Het was verbazingwekkend dit te zien en het gaf ons grote vreugde.

Hoewel er enkele nieuwe kloosters zijn gebouwd met regeringsgeld is er absoluut geen vergelijking met de tijd van voor 1959. Al verklaren de Chinezen dat ze honderden miljoenen Yuans hebben besteed in Tibet, er is zelfs geen vergelijking mogelijk met de schatten die één klooster in het verleden had zoals Sa-

mye. De waarde van alle heilige objekten zoals ze daar bestonden in het verleden zijn veel groter dan de miljoenen Yuans die zijn besteed aan de restauratie ervan. En al dat geld stelt helmaal niets voor als het vergeleken wordt met de waarde van één historisch beeld dat heeft gesproken. Eén zo'n beeld bevatte zoveel religieuze en heilige objekten van boeddha's en bodhisattva's uit het verleden. Deze relikwieën zijn ontstaan als produkt van de ontwikkeling van deugdzame geesteshoudingen, het resultaat van overwonnen woede, onwetendheid en gehechtheid. Als de Chinezen hetzelfde geestelijke niveau zouden hebben als de Boeddha en de grote yogies en bodhisattva's zouden ze zulke heilige relikwieën kunnen produceren door het ontwikkelen van de heilige geest. Op een andere manier is het niet mogelijk zelfs maar één beeld te produceren dat spreekt of zelfs maar een heilig relikwie, zelfs niet al was de lucht gevuld met Yuans.

In het verleden waren de kloosters van Tibet gevuld met zoveel van deze heilige objekten. Toen we de geschiedenis hoorden van het Samye klooster voelden we hoe ongelooflijk waardevol dit was geweest en werden we tot tranen toe geroerd. Hoewel de centrale tempel is hersteld lijkt de omgeving verder het meest op een boerderij voor dieren.

Iedereen die zegt dat Tibet een onafhankelijke staat is wordt gestraft met levenslange gevangenisstraf of geëxecuteerd. De zeer geleerde Lama Lobsang Wangchuk uit het Nakcho klooster schreef een stuk waarin hij uitlegde hoe Tibet altijd onafhankelijk is geweest. Hij werd tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld. (Red. zojuist voor de publikatie van dit nummer werd bekend dat Geshe Lobsang Wangchuk in gevangenschap is overleden.)

De monniken en leken zijn nu verstoken van mogelijkheden om een goede opleiding te krijgen. Er is een groot risico voor mensen die hun wensen tot uitdrukking brengen. Er werd in Lhasa ook verteld dat Lama's die uit het buitenland naar Tibet komen geen onderricht mogen geven. Opnieuw een bewijs dat er geen vrijheid is in Tibet.

De Tibetaanse mensen die we ontmoetten in Lhasa, Amdo en Tsang huilden veel omdat ze Z.H. de Dalai Lama zo missen. Met behuilde gezichten deden ze een beroep op ons om hulp te krijgen

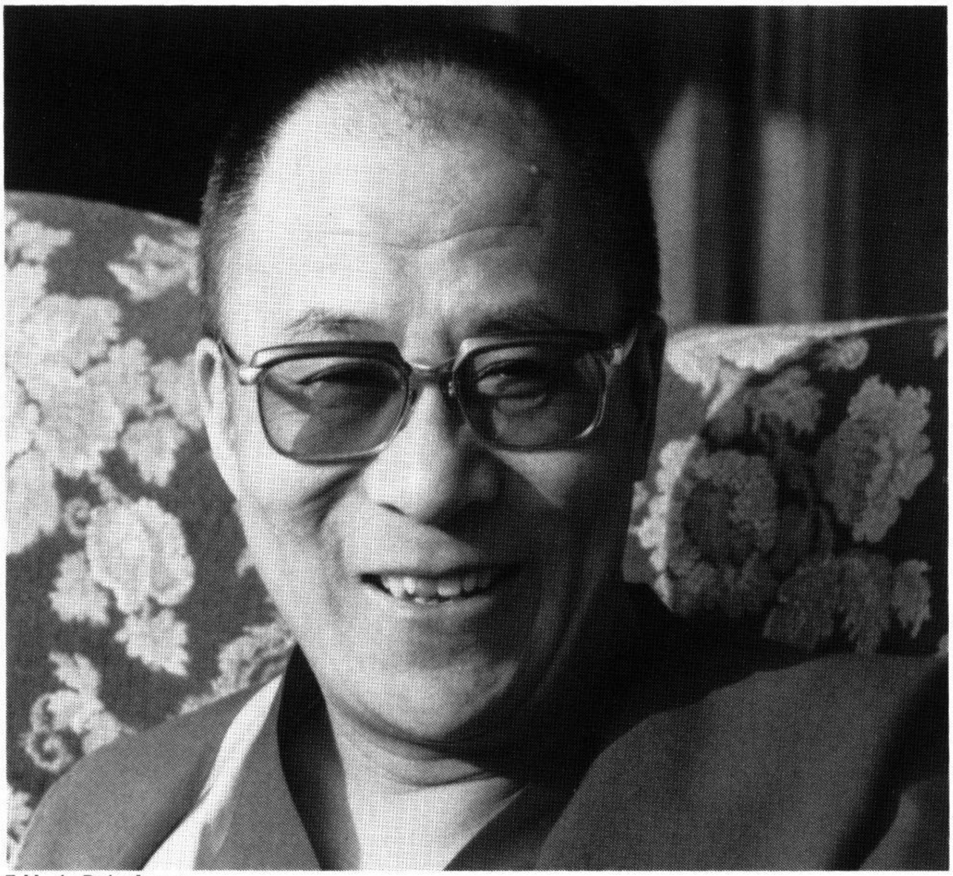
Z.H. de Dalai Lama

Foto: Office of H.H. The Dalai Lama

voor de onafhankelijkheid van Tibet en voor de terugkeer van Zijne Heiligheid. Hij is hun enige bron van geluk. We huilden samen met hen, terwijl we probeerden troost te brengen.

Ik zou alle mensen in de hele wereld willen vragen Tibet te helpen onafhankelijk te worden. Er bestaat nergens enige grond of historische reden dat Tibet ooit een deel van China was, zelfs niet voor een dag. Van de kant van het Tibetaanse volk bestaat de behoefte aan vrijheid omdat ze meer dan vijfentwintig jaar hebben geleden onder de Chinese overheersing. Niet in staat om de vrijheid en het geluk te ervaren zoals ze dat kenden voordat de Chinezen binnenvielen. Zelfs als het lijkt of er in gebieden waar toeristen komen meer vrijheid heerst, is deze in werkelijkheid zeer beperkt. Alles wat de Tibetanen doen wordt nog steeds gecontroleerd door de Chinezen. In hun hart sidderen de Tibetanen van angst voor het zogenaamde nieuwe beleid omdat zelfs als ze dat volgen, ze morgen hiervoor weer vervolgd kunnen worden.

Omdat de Tibetanen ook menselijke wezens zijn hebben ze het recht op het oplossen van hun problemen en het ervaren van geluk, net zoals mensen zoals wijzelf die buiten Tibet wonen. Ik wil alle andere mensen in de wereld vragen om te helpen. De reden waarom anderen Tibetanen zouden moeten helpen is dezelfde als waarom er christelijke, hindoe en moslim en andere religieuze gemeenschappen zijn. Ook zij hebben het recht op het ervaren van geluk. Aangezien materiële welvaart niet in staat is al onze behoeften te vervullen, zijn al deze verschillende religies en kulturen belangrijk en waardevol. Op dezelfde manier is het boeddhisme, in dit geval het Tibetaanse Mahayana boeddhisme een erg oude en waardevolle religie en kultuur. Veel mensen in de hele wereld danken hun spiritueel geluk aan deze vorm van het boeddhisme. Dit kunnen we gemakkelijk nagaan als we zien dat het aantal mensen dat zich in het westen hiermee bezighoudt elk jaaar alleen maar toeneemt. Deze betrokkenheid is vooral ontstaan door analyse en logisch nadenken. Als Tibet zijn onafhankelijkheid zou herwinnen zal dit aspect van het boeddhisme zich sneller verspreiden en langer bloeien.

We leven op dezelfde aarde met dezelfde geldige ervaringen en gevoelens. Het volk van Tibet, zowel degenen die binnen als buiten Tibet wonen willen onafhankelijkheid van Tibet en terugkeren om daar te leven. We zijn op deze aarde allemaal afhankelijk van elkaar om gelukkig te kunnen leven.

Daarom vraag ik u alstublieft te willen helpen de wensen van Zijne Heiligheid te vervullen; dat de Chinezen terugkeren naar hun eigen land en daar het tijdelijke en uiteindelijke geluk mogen vinden en dat de Tibetanen in hun land vrij en gelukkig mogen leven onder de koele schaduw van mededogen van Zijne Heiligheid de Dalai Lama.

Vertaling: Koosje van der Kolk

Aan iedereen die zich betrokken voelt bij Tibet en het Tibetaanse volk

Zijne Heiligheid de Dalai Lama heeft het initiatief genomen tot een wereldwijde campagne van mededogen om Tibet en zijn eeuwenoude beschaving te helpen nu het lijdt onder de eindfase van China's 'final solution': de massale volksverhuizing van Chinezen naar Tibet, die al gemaakt heeft dat de Tibetanen een minderheid zijn geworden in hun eigen land.

Stelt u zich eens voor dat 15% van onze bevolking zou zijn gedood door een bezettingsleger. Dat 99% van onze kathedralen, kerken en andere religieuze ontmoetingsruimtes ontheiligd en vernietigd zouden zijn. Dat alle religieuze leiders gedood, gevangen genomen of in ballingschap zouden zijn.

U zou buiten uzelf zijn van kwaadheid en verdriet. En met u de hele Westerse wereld. Net zoals we ons als volk verzet hebben tegen de holocast van Hitler, kunnen we niet langer blijven zwijgen bij het zien van China's ongebreidelde pogingen spirituele en culturele genocide te plegen in het aangrenzende Tibet (dat **nooit** een deel geweest is van China).

Wat kunt u doen? Het is heel eenvoudig, de pen is machtiger dan het zwaard. Dus schrijf vanuit uw betrokkenheid brieven naar de vijf nieuwe leiders van China, per adres: CCP Politburo Headquarters, Beijng, Peoples Republic of China . . . premier Zhao Ziyang; vice premiers Li Peng, Qiao Shi en en Yad Yilin en aan het lid van het Standing Committee, Hu Qili. Doe een beroep op hun humanitaire instincten, als leiders van deze grote natie, nu dat de excessen van de culturele revolutie achter hen liggen, om vrede te brengen in Tibet.

De V.S. hebben de macht China in toom te houden, door China de bevoorrechte status te onthouden van een land met speciale handelsprivileges, door te weigeren computer- en militaire technology te leveren en geen multinationale zakenverbanden te leggen. Schrijf dus ook aan: President Ronald Reagan en Nancy Reagan, p/a The White House 1600 Pennsylvania Ave, Nw, Washington D.C. U.S.A. Schrijf ook naar de meest waarschijnlijke volgende president van de V.S.: Gok Mario Cuomo, p/a Executive Chamber, Two World Trade Center, 57th Flr. New York NY 10047.

Bovenal, gebruik uw eigen wijsheid . . . voor het welzijn van de zes miljoen Tibetanen die lijden onder de **ergste** communistische excessen (om maar niet te spreken van de 1,2 miljoen Tibetanen die al gestorven zijn).

Als u wilt kunt u kopieën van uw brieven sturen aan kranten en tijdschriften als 'ingezonden brieven', om anderen bewust te maken van de situatie.

Stuur verder nog een kopie van uw brieven aan: Tenzin Geyche, secretaris van Z.H. de Dalai Lama, Mc Leod Ganj, District Kangra, H.P. India. Schrijf alstublieft ook andere wereldleiders en naar Minister President drs. R.F.M. Lubbers, Binnenhof 20, 2513 AA 's Gravenhage en naar Minister van Buitenlande Zaken Mr. H. v.d. Broek, Bezuidenhoutseweg 67, 2594 AC 's Gravenhage.

TASHI DELEG

Recente gebeurtenissen in Tibet

Enkele weken lang was Tibet op grote schaal in het wereldnieuws. Duidelijk bleek dat voor de Tibetanen in Tibet de bestaande situatie onaanvaardbaar is. Dat is niet nieuw, want sinds 1959 hebben zich steeds incidenten van deze aard voorgedaan; er waren alleen nooit buitenlandse getuigen aanwezig en daarom werd er niets over bekend gemaakt.

Achtergrond van de demonstratie is zeker de genoemde onvrede met de sinds 1950 bestaande bezetting van Tibet. Maar er is meer, in de afgelopen jaren is er een ware immigratie op gang gebracht vanuit China naar Tibet. Dit wordt door de Tibetanen ervaren als een direkte bedreiging voor hun voortbestaan als volk en voor het voortbestaan van de Tibetaanse cultuur.

De stroom Chinezen, die in Tibet een bestaan komt opbouwen, heeft grote werkloosheid veroorzaakt onder de Tibetaanse bevolking en het aandeel van Tibetaanse zijde in de econmsiche ontwikkeling van Tibet wordt steeds geringer. Van tweederangs burgers, worden zij langzamerhand derderangs burgers in eigen land en het gevaar is reëel aanwezig dat hun posities teruggebracht worden tot die van de Indianen in Amerika of de Aborginals in Australië. De toenemende diskriminatie, te vergelijken met de apartheidspolitiek in Zuid-Afrika, zorgt ervoor dat de reeds bestaande spanningen verder opgevoerd worden.

Op 21 september heeft de Dalai Lama voor leden van het Amerikaanse Congres gesproken in Washington en bij die gelegenheid een vredesplan gelanceerd:
- beëindiging van de massale Chinese immigranten-stroom, die een direkte bedreiging inhoudt voor het voortbestaan van het Tibetaanse volk;
- respekt voor de fundamentele mensenrechten en de demokratische vrijheid van de Tibetanen;
- herstel en bescherming van het milieu en stopzetting van de produktie van nucleaire wapens en het dumpen van nucleair afval in Tibet;
- aangaan van serieuze onderhandelingen over de toekomstige status van Tibet en de verhouding tussen het Tibetaanse en Chinese volk.

Dit plan én het feit dat de Dalai Lama zijn voorstel op deze wijze heeft kunnen doen, hebben tot heftige reakties van de kant van de volksrepubliek China geleid, niet alleen in het buitenland, maar ook in Tibet zelf. De Dalai Lama wordt opnieuw gebrandmerkt als "verrader" en dit wordt ondermeer via muurkranten aan de Tibetanen duidelijk gemaakt. Het op deze wijze in een kwaad daglicht stellen van de Dalai Lama maakt de situatie alleen maar explosiever.

Op 24 september werden ongeveer 15.000 Tibetanen in het stadion van Lhasa bij elkaar gebracht, waar zij getuigen moesten zijn van de veroordeling van negen Tibetanen tot gevangenisstraffen en van drie Tibetanen tot de doodstraf, die onmiddellijk aan twee van hen voltrokken werd. Op 27 september vond de eerste demonstratie plaats van enkele honderden Tibetanen, waaronder een aantal monniken, die de vrijlating vroegen van hun gevangengenomen landgenoten. Er werd met Tibetaanse vlaggen gezwaaid en openlijk gevraagd om onafhankelijkheid. De meeste demonstranten werden gearresteerd.

Op 1 oktober vond een veel grotere demonstratie plaats door duizenden Tibetanen, die weer met de eis kwamen alle gevangenen vrij te laten. Het geheel was een zeer emotioneel gebeuren, dat uitliep op het in brand steken van auto's en een politie-bureau, waar Tibetanen gevangen zaten. Het treffen tussen de inmiddels woedende menigte en de politie leidde ertoe dat er lukraak op de demonstranten geschoten werd met automatische wapens. Negentien mensen werden gedood en tallozen gewond. Vele gewonden durfden niet naar een ziekenhuis te gaan uit angst direkt doorgestuurd te worden naar de gevangenis. Een Amerikaanse arts, die als toerist in Lhasa verbleef, verpleegde zo goed en zo kwaad als dat kon, vele gewonden. Juist de aanwezigheid van zoveel westerse toeristen, maakte het mogelijk dat beelden en verslagen over de onlusten de buitenwereld bereikten, ook van Chinese zijde. Er werd geprobeerd zo snel mogelijk een einde te maken aan de ooggetuigenverslagen van westerlingen door eerst de in allerijl toegesnelde journalisten het land uit te zetten en daarna de toeristen het land uit te werken. Velen moesten films, videobanden enz. aan de grens inleveren om geen direkt bewijs buitenlands te laten komen. Op 6 oktober volgde nog een demonstratie, waarbij weer velen gearresteerd werden. Inmiddels is bekend dat ook in andere delen van Tibet het tot een treffen is gekomen tussen Tibetanen en de Chinese politie-troepen, waarbij honderden mensen zijn omgekomen. De sfeer in Lhasa wordt door een Nederlandse toerist beschreven als "net als in de oorlog". Er vinden huiszoekingen plaats en nachtelijke razzia's.

Op het ogenblik is Tibet min of meer afgesloten van de wereld: het bamboegordijn is opnieuw neergelaten. Groepen toeristen, die reeds geboekt hadden voor Tibet, mogen naar Lhasa, maar voor journalisten is Tibet taboe. Ook een commissie van het Amerikaanse congres, die de situatie van de mensenrechten nu in Tibet wil nagaan, is geen toegang verleend. In de Amerikaanse Senaat, het Europese Parlement en de Duitse Bundestag zijn resoluties aangenomen, waarin gevraagd wordt aan te dringen op beëindiging van de schendingen van de mensenrechten in Tibet, tenminste de culturele autonomie van de Tibetanen te respekteren en serieuze onderhandelingen op gang te brengen over de toekomst van Tibet op basis van het Vredesvoorstel van de Dalai Lama. Alle Tibetanen vestigen nu opnieuw hun hoop op en vertrouwen in de Verenigde Naties en nationale regeringen overal ter wereld. Alleen met deze medewerking is een oplossing voor Tibet mogelijk, waarbij tenminste volk en cultuur behouden blijven. Anders ziet de toekomst voor de Tibetanen er somber uit.

Met toestemming overgenomen uit: Tibet Nieuws van de S.H.A.T.

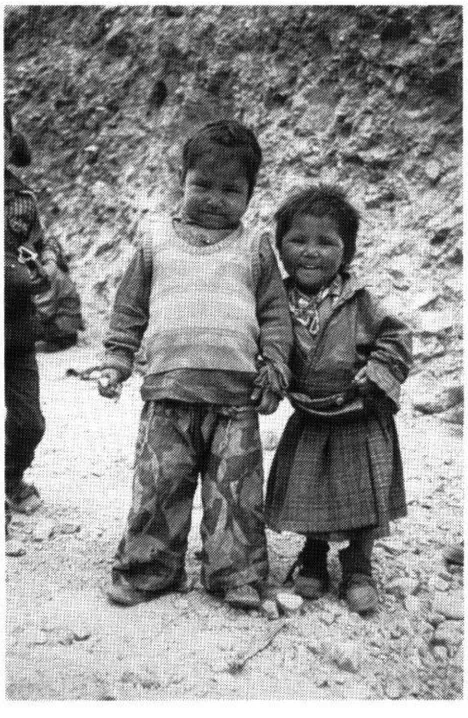
Foto: Ida van Gulik

Mogelijkheden voor de toekomst blijven open

Z.H. DE DALAI LAMA

Dharamsala, 7 oktober 1987: Zijne Heiligheid de Dalai Lama zei hier vandaag dat het een historisch feit is dat Tibet in het verleden een onafhankelijk land was en dat dit feit niet veranderd kan worden. Hij voegde er echter aan toe dat hij voor de toekomst alle mogelijkheden wil openlaten.

De Dalai Lama sprak op de eerste persconferentie ooit gehouden in Dharamsala. De persbijeenkomst die negentig minuten duurde werd bijgewoond door zevenenzestig journalisten die samen de belangrijkste media van de wereld vertegenwoordigden. "Wel of geen onafhankelijkheid is niet zo erg belangrijk", sprak hij. "Het belangrijkste is maximaal geluk. Het is een feit dat Tibet vrij was en daarom hebben we het recht om herstel van die onafhankelijkheid te eisen. Maar er zijn natuurlijk ook andere mogelijkheden. India bijvoorbeeld is nu een grote republiek terwijl het in het verleden bestond uit kleine zelfstandige rijkjes".

Hij merkte op dat er in het geval van Tibet ook andere mogelijkheden kunnen zijn maar dat het nu te vroeg is om daarover te spreken.

Om zijn mogelijkheden voor de toekomst open te houden wil hij zijn kontakt met Beijing voortzetten. Tegelijkertijd wilde hij de Tibetanen niet ontmoedigen in hun eis van onafhankelijkheid omdat dat hun goed recht is.

Zijne Heiligheid beschouwt de recente gebeurtenissen in Tibet niet als een keerpunt in de geschiedenis. "Het keerpunt was in 1959" zei hij. "Sindsdien zijn er veel nationalistische aktiviteiten ontplooit. Het is echter de eerste keer dat het in het nieuws kwam, omdat er ditmaal westerlingen getuige van waren."

Nadat hem herhaaldelijk gevraagd was of hij opriep tot burgerlijke ongehoorzaamheid antwoorde hij: "Ja, als het maar goed gedaan wordt. Als mensen dat willen doen is dat hun goed recht." Hij blijft echter geloven dat geweldloosheid de enige oplossing is voor welk probleem dan ook. "Ik denk graag aan een fase waarin nationale grenzen van secundair belang zijn. Het is ook niet belangrijk. Zoals u kunt zien is er soms een konflict binnen één ras en kan er harmonie zijn tussen verschillende rassen".

Hij zei dat het probleem met de Chinezen is dat ze de Tibetaanse cultuur, religie en levensstijl niet begrijpen en daartoe ook geen enkele poging ondernemen. Hij zei dat er een duideljke politiek heerst van volksverhuizing, met als doel de Tibetanen een minderheid te maken in hun eigen land. Hij wees Beijing's versie van de hand dat er alleen maar technici naar Tibet zouden worden gestuurd om de plaatselijke bevolking te helpen hun economie te ontwikkelen. Hij gaf aan dat er vandaag de dag in Tibet verschijnselen bestaan die kort geleden voor onmogelijk werden gehouden zoals "Chinese nomaden die yaks hoeden!"

Hij bekritiseerde de Chinezen ook omdat ze het noordelijk Tibet veranderen in een dumpplaats voor nucleair afval en op deze wijze het wildleven en de ecologie ernstig verstoren.

Wat betreft India's rol in de hele geschiedenis zei hij dat, omdat het boeddhisme vanuit India naar Tibet kwam, de twee landen een unieke relatie hebben van leraar en leerling. "Als de leerling een probleem heeft is het de morele plicht van de leraar om hem te hulp te komen". Hij zei dat aangezien de Tibetanen het slachtoffer zijn van deze situatie het aan de Chinezen is om met een initiatief te komen. In deze kontekst herhaalde hij zijn vredesplan dat bestaat uit vijf punten. Om een verandering tot stand te brengen zullen de Chinezen de eerste vier punten dienen te accepteren en nakomen. Deze punten zijn: transformatie van heel Tibet in een vredeszone; het verlaten van de politiek van volksverhuizing van Chinezen naar Tibet; respect voor de fundamentele mensenrechten en demokratische vrijheid voor de Tibetaanse bevolking. Wat betreft het vijfde punt, de toekomstige status van Tibet, herhaalde hij dat hij daarvoor alle mogelijkheden open liet.

Hij vertelde dankbaar te zijn voor de ondersteuning en sympathie van de buitenlanders die in Lhasa waren gedurende de demonstraties. Hij zei: "Zij handelden geheel vrijwillig alsof ze vertegenwoordigers waren van de Dalai Lama".

Uit: Tibetan Review no. 11 november 1987
Vertaling: Koosje van der Kolk

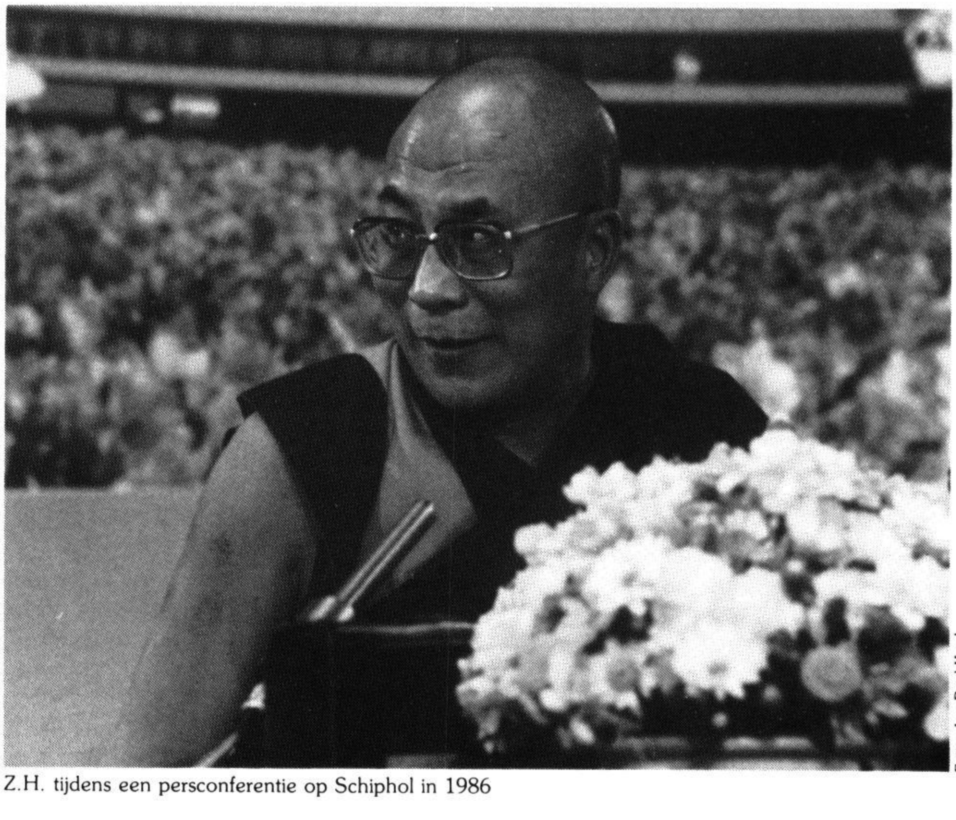

Foto: Jan-Paul Kool

Z.H. tijdens een persconferentie op Schiphol in 1986

Sociaal en Politiek Denken binnen het boeddhisme

Door: SAMDONG RINPOCHEE

Sakyamoenie Boeddha heeft binnen zijn onderricht, bedoeld om mensen te bevrijden uit het cyclische bestaan, ook duidelijke basisideeën ontvouwd voor een sociale samenleving en de inrichting van een staat. Zijn ideeën waren zowel dynamisch, revolutionair als orgineel. Het is daarom ook niet verwonderlijk dat de meest recente theorieën over socialisme en demokratie een levendige overeenkomst vertonen met de oorspronkelijke gedachten van Boeddha.

Alle sociale en democratische principes uit de verschillende stromingen kunnen worden teruggevonden in de boeddhistische soetra's, met dit verschil dat de soetra's uitgebreider en doelmatiger waren dan de heden ten dage gebruikte filosofieën. Het is daarom dan ook erg jammer dat de vele moderne denkers geen nota nemen van de diepere betekenis van Boeddha's gedachten op het sociaal-economische terrein, die net zo uitmuntend zijn als zijn uiteenzettingen over het functioneren van het menselijke bewustzijn.

In de soetra's wordt aan het begrip 'sociaal' een wijdere betekenis toegekend dan in de algemeen gebruikelijke betekenis. Boeddha omvat in deze term ook de zes bestaanswerelden en de vier vormen van geboorte en komt zo tot een sociale sfeer die alle levende wezens omvat. Politieke denkers kunnen alleen maar een tijdelijk welzijn bevatten terwijl Boeddha aangeeft hoe tot een permanent welzijn te geraken.

DE DRIE SCHOLEN

Om de mens ethisch te laten groeien heeft Boeddha drie verschillende voertuigen of scholen van denken onderwezen, welke door mij beschouwd worden als zeer grondige wegen tot sociale ontwikkeling. Volgens de Sravaka Yana School kan sociaal gedrag in twee kategorieën worden onderverdeeld; de discipline van leken en die van monniken. De basisregels voor beiden behandelen morele zelfdiscipline die tot doel heeft het voorkomen van de tien schadelijke activiteiten en waarbij de nadruk ligt op geweldloosheid. Speciaal in de Vinaya, de monniksregels, wordt erop gewezen dat elke vorm van geweld ten opzichte van anderen dient te worden vermeden, want ook al die andere wezens willen graag gelukkig zijn. Geweld is de wortel van sociale verstoringen en lijden en door individueel af te zien van geweld ontstaat automatisch een sociale structuur. In de Mahayana Bodhisattvacharya staat dat geweld zonder meer niet geoorloofd is maar dat bodhisattva's, die zich inzetten voor het welzijn van alle wezens, onder bepaalde omstandigheden de zeven schadelijke handelingen mogen verrichten. In een beroemd verhaal uit de Jataka, die de voorgaande levens van de Boeddha verhaalt, staat dat een man die op het punt stond om alle passagiers van een schip te vermoorden om hun rijkdommen te stelen, door de bodhisattva Sartvaha Sattvana werd gedood. Hij deed dit uit mededogen voor de moordenaar, zodat deze niet de vreselijke gevolgen van zijn daden zou hoeven te ervaren en uit mededogen voor de passagiers. Dit geeft aan dat Boeddha soms schadelijke handelingen toestand maar dit nooit propageerde. In de Vajrayana kan het een taak zijn van bodhisattva's dergelijke handelingen te doen om op deze manier anti-sociale elementen, die niet met mededogende methoden zijn te beheersen, te elimineren.

INDIVIDU EN SAMENLEVING

Boeddha richtte zich op het behouden en stimuleren van de werkelijke oorzaken van sociale harmonie. Met dit doel voor ogen gaf hij ruime, zeer algemene en goed uitgebalanceerde principes aan. Boedhha legde hierbij de nadruk op de individuele rechten van wezens, terwijl hij tegelijkertijd het individu aanmoedigde deze rechten en voordelen vrijwillig op te geven voor het grotere belang van de sociale samenleving. Dit ontwikkelde zich vrijwillig en werd niet opgelegd. Deze methode is de enige remedie om sociale harmonie te bewerkstelligen en is tevens praktisch en doet niemand kwaad. Met betrekking tot individuele rechten is het verbod op het doen van de tien negatieve handelingen voornameljk gebaseerd op het beschermen van ieders rechten in de samenleving. In religieuze organisaties zoals die van de monniken sangha kan bijvoorbeeld geen groepskarma ontstaan wanneer bij het nemen van een beslissing niet alle monniken gehoord zijn over de te nemen beslissing. Het recht van veto is namelijk van essentieel belang ter voorkoming dat groepen die de meerderheid uitmaken de minderheid onderdrukken. Zo'n samenleving als de sangha kan alleen uitspraken doen die gebaseerd zijn op de meningen van elk afzonderlijk individu. Daarom kan het boeddhisme ook niet vergeleken worden met welk ander 'isme' of dogmatische stroming dan ook, die individuele rechten uitsluit. Het grootste gebrek van de huidige sociaal-democratische systemen is het zogenaamde éénrichtingsverkeer waarbij ideeën en rechten van minderheden vaak ondergeschikt worden gemaakt aan de heersende meerderheid. In de Mahayana Bodhicharya heeft elk individu zijn eigen plaats op basis van gelijkheid. Op deze basis wordt werkelijke sociale harmonie verkregen die verontachtzaamd wordt in hedendaagse politieke ideologieën. Algemeen bezien geeft de Sarvastivadi Vinaya voor leken tien en voor monniken tweehonderd drieenvijftig leefregels waar men zich aan dient te houden om de sociale harmonie te bewaren. Daarboven wordt vermeld dat niet alle schadelijke aktiviteiten vermeden kunnen worden als er opgetreden moet worden voor een groter belang zoals dat van de samenleving. In de Vajrayana wordt nog een stapje verder gegaan en een gevoel van zelfopoffering aangemoedigd ten behoeve van anderen en wordt de gelijkwaardigheid van wezens en hun sexe benadrukt. De sociale perspectieven kunnen gevonden worden in de zes perfecties (paramita's).

1. De perfectie van vrijgevigheid kan gezien worden als de evenredige verdeling van de welvaart.
2. De perfectie van morele zelfdiscipline betekent harmonie tussen sociale wezens, gebaseerd op geweldloosheid.
3. De perfectie van geduld betekent het verdragen van geweld en kritiek. Als van de ene kant een gewelddadige daad wordt gedaan dient de andere partij zich kalm te houden en de situatie niet te verergeren.
4. De perfectie van enthousiaste volharding betekent je volledig inzetten voor het sociale welzijn.
5. De perfectie van concentratie zuivert de geest en stelt ons open voor het tot stand brengen van sociale harmonie.
6. De perfectie van wijsheid is bedoeld om iemand in staat te stellen te begrijpen welke dingen goed of slecht zijn voor het welzijn van de samenleving.

DE THEORIE VAN DE STAAT

De individuele inspanningen voor het streven naar sociaal welzijn zijn afhankelijk van de onderlinge verbanden binnen de staat. Boeddha heeft dit zeer duidelijk uiteengezet in zijn 'theorie van de staat'; de principes en structuren voor het handhaven van sociaal welzijn, recht en orde. In onder andere de Mahayana soetra; Dasha Chakrak Shiti Garbhana-

ma Mahayana, worden tien wielen of chakra's vermeldt die gerelateerd zijn aan de vijf perioden in het Kali tijdperk waarop de leer van Boeddha betrekking heeft. Boeddha's Dharma Pravartana is een vergelijking met het functioneren van een land en zijn regering.

Het eerste wiel beschrijft de methode voor het kiezen van het juiste staatshoofd. Hierover zegt Boeddha: "waar geen staat heerst, heerst sociale chaos, daarom is een volk verplicht een regering te kiezen." Er wordt verder beschreven hoe en wanneer verkiezingen kunnen plaatsvinden en welke kwaliteiten een regering dient te hebben. Er worden details gegeven over de leeftijd van kiezers, hun opvoeding, wijsheid en onpartijdigheid. De regeerders dienen o.a. de volgende kwaliteiten te hebben; lichamelijk gezond, onpartijdig, wijs, goed opgevoed, harde werker, mededogend, met een sterke persoonlijkheid. Het tweede wiel beschrijft de taken van de leider. Hij dient goed nagedacht te hebben over verleden, heden en toekomst en een plan uit te werken voor het voortbestaan van de staat. Hierin moeten alle inwoners een bepaalde taak hebben. De soetra gaat verder te zeggen dat de moedigen militaire strategieën dienen te bestuderen voor de landsverdediging. Dat andere groepen zich bezig moeten houden met de landbouw, wegenbouw en woningbouw, om zo in alle gemeenschappelijke noden te kunnen voorzien. Anderen dienen zich technisch en zakelijk te ontwikkelen. Verder vermeldt de soetra specifieke manieren om werkloosheid te elimineren en het land economisch te ontwikkelen. Het derde wiel behandelt de verdeling en invulling van verschillende banen die afgestemd zijn op de individuele kwaliteiten van de personen. Expliciet wordt vermeld dat degenen die een mindere scholing en intelligentie hebben ook opgenomen dienen te worden in het arbeidsproces en niet mogen worden buitengesloten van werk dan hen past. Ook voor hen die niet in staat zijn voor zichzelf te zorgen dient de staat zich in te zetten. Anderzijds dienen zij die anderen kwaad berokkenen, anti-sociaal gedrag vertonen, overenkomstig hun aktiviteiten te worden gestraft. Dit is in het belang van de veiligheid en de vrede binnen de staat. In het vierde wiel stelt Boeddha dat iedereen vrij moet zijn, zijn of haar geloof te beoefenen en dat alle religies in een samenwerkend overleg eventuele problemen moeten bespreken. Het staatshoofd dient altijd overleg te voeren met ouderen en adviseurs, alvorens bepaalde maatregelen worden genomen. Dit is in feite zoals een moderne parlementaire democratie functioneert. In het vijfde en zesde wiel geeft Boeddha uitleg over het beschermen van het grondgebied en de inwoners van de staat, waarbij voor dit doel zelfs dieren mogen worden gebruikt zoals waakhonden. Het vijfde wiel behandeld voornamelijk de bescherming van individuele eigendommen van bewoners en bezoekers, terwijl het zesde wiel meer gaat over de nationale verdediging. Het zevende wiel vermeldt dat de staat goed op de hoogte moet zijn van wat er leeft onder de bevolking in heel haar grondgebied en hoe preventieve maatregelen genomen kunnen worden tegen natuurrampen en buitenlandse agressie. In het achtste wiel waarschuwt Boeddha het staatshoofd zich altijd bewust te zijn van zijn positie, zijn vroegere leven, de omstandigheden van zijn geboorte, zijn kindertijd en opvoeding, in overeenstemming met zijn ervaringen met mensen en dingen die zich in de staat afspelen. Hij dient altijd het welzijn van de bevolking na te streven en niet te vervallen in machtswellust en zich altijd te realiseren dat hij zijn positie dankt aan de staat. In het negende wiel wordt gezegd dat de regering persoonlijk voeling dient te houden met de bevolking en moet weten wat hun posities, talenten, beroepen, sociale kontakten, geloof en gewoontes zijn omdat die invloed uitoefenen op de staat. De soetra geeft wegen aan om de jongeren op te voeden en begeeft zich op het terrein van het morele en het materiële welzijn van het gehele volk. Het laatste wiel stelt dat een staat die zich houdt aan de eerste negen wielen door iedereen in de wereld zal worden gerespecteerd. Zijn jurisdictie wordt wereldwijd vergroot zonder oorlog of geweld. Het idee van een wereldregering gebaseerd op een morele ethiek zoals dat door verschillende moderne staatslieden is gezien kan worden teruggevoerd op deze oude wijsheid. In diverse Mahayana teksten zijn deze ideeën nog verder uitgewerkt.

OORLOG VOOR VREDE

De tekst laat ook zijn licht schijnen over hoe te handelen in het geval van oorlog. Boeddha raadt aan dat een oorlogssituatie benadert dient te worden in drie stadia met drie wijze pogingen. In het eerste stadium wordt de eerste poging gericht op het tot stand brengen van een compromis tussen de beide partijen zonder bloedvergieten, zelfs als dat er toe leidt dat beide kanten iets van hun belangen moeten prijsgeven. Als de oorlog niet kan worden vermeden door vriendelijke toenaderingen, financiële compensaties of ultimatums, pas dan kan de staat beginnen met vijandelijkheden. In de tweede fase dient de tweede poging te worden ondernomen en de strijd onder ogen gezien te worden met drie opeenvolgende maatregelen, waarbij het 'zelf' wordt gezien als een offer. Het wordt als volgt verklaard: de burgers van de staat worden bedreigd met buitenlandse bezetting en het zelf zal hieronder lijden. Met het oog op het redden van de hele bevolking zullen enkele personen zich dienen te prepareren op het ondergaan van de gevolgen van negatieve handelingen. In de strijd zelf zal de eigen partij zich sterker dienen te beschouwen dan de tegenstander en vertrouwen te hebben in de overwinning. Als de strijd dan losbarst zal er altijd rekening moeten worden gehouden de verliezen aan levens van beide partijen tot een minimum te beperken. In de derde fase dient de derde poging te worden gedaan met de hierboven genoemde principes waarbij kennis en moed in oorlogsoperaties worden toegepast met een defensief oogmerk. Het onderwerp oorlog wordt niet benaderd vanuit een standpunt van winnen of verliezen, maar is geheel gericht op het beschermen van menselijke belangen en rechten. Dit verlicht de gevolgen van de negatieve handelingen volgens morele maatstaven. Voor iemands eigen belang heeft Boedha nooit toegestaan dat er geweld werd gebruikt, zelfs niet ten opzichte van het kleine insekt en zelfs niet voor zelfverdediging. Evenzo is het aan monniken streng verboden geweld toe te passen in welke omstandigheid dan ook.

In een ander soetra getiteld 'Nagaraja Bheri Gatha' staat dat voor het welzijn van de familie het zelf kan worden opgeofferd en dat voor het welzijn van een land de stad kan worden opgeofferd. Dit principe werd later verkondigd door verschillende staatslieden en sociale hervormers, inclusief iemand als Mahatma Gandhi.

Vertaling: Jan-Paul Kool, Maitreya Instituut 1987.
Uit: The Tibet Journal vol. 2 nr. 1.

Kortingsregels 1988

GESHE AKTIE DONATEURS 1988

Bij een (liefst) maandelijkse overboeking van *f* 10,— per maand, 20% korting op kursussen gegeven door Geshe-la in het Maitreya Instituut en op Tibetaanse taal-kursussen.

f 100,— ABONNEE MAITREYA MAGAZINE 1988

Naast uw abonnement op het Maitreya Magazine, 15% korting op boeken, wierook, kaarten en posters en gratis lid van onze bibliotheek.

DONATEURS

Eénmalige bedragen bestemd voor de algemene middelen van het Maitreya Instituut geven geen recht op korting en kunnen aftrekbaar zijn voor de I.B. Speciaal het onroerend goed in Emst is een bestemming van uw donaties.

LEENFONDS

Het leenfonds is opgezet om uw overtollige gelden tijdelijk te stallen op een rekening van de stichting waarbij u geen rente ontvangt. U kunt uw geld echter binnen vijf dagen retour ontvangen.

f 100,— ABONNEE MAITREYA MAGAZINE 1988

Degenen die reeds *f* 100,— abonnee waren voor 1987 krijgen automatisch een acceptgirokaart om dit ook voor 1988 te kunnen worden. Nieuwe *f* 100,— abonnee's kunnen voor 30 januari 1988 *f* 100,- storten op onze bank- of girorekening met vermelding van: *f* 100,— abonnee 1988. Door *f* 100,— per jaar te willen betalen voor het Maitreya Magazine en de nieuwsbrieven, ontvangt u tevens 15% korting op boeken, wierook, kaarten en posters en bent u gratis lid van onze bibliotheek.

DONATEURS

Wij zijn ook heel erg blij met verschillende donateurs die ons hebben geholpen met regelmatige fianciële injekties of door het aankopen van benodigde spullen. Natuurlijk is iedereen die daartoe in de gelegenheid is van harte welkom om mee te doen met de financiële injektie die het Maitreya Instituut helpt voort te gaan op de weg die in haar doelstelling is verwoord. Daarnaast staat dat het doel bereikt wordt door het uitgeven van boeken, tijdschriften. het aantrekken van leerkrachten die bevoegd zijn het boeddhisme en/of andere met Tibet verwante onderwerpen te onderrichten, zoals kunst, metafysica, taal, dans en muziek, astrologie en geneeskunde. Het oprichten van centra, scholen en bibliotheken en studiegroepen. Het organiseren van bijeenkomsten, kursussen en studiereizen. Het ondersteunen van leraren en leerlingen met betrekking tot het 2e genoemde punt. Boeken over het boeddhisme of daarmee in verband staande onderwerpen beschikbaar stellen en/of verkopen. Alle wettige en deugdelijke middelen. De stichting beoogt niet het maken van winst. De inkomsten van de stichting bestaan uit: contributies, giften of bijdragen van donateurs; kursusgelden, schenkingen, erfstellingen en legaten; inkomsten uit verkoop van boeken en het Maitreya Magazine.

LEENFONDS

Een andere vorm van donatie voor het werk van het Maitreya Instituut is het leenfonds. Daarin kunnen bedragen vanaf *f* 2500,— gulden gestort worden, die gegarandeerd binnen vijf dagen na het ontvangen van de opdracht retour gestort worden op bank- of girorekening van degene die het geld aan de stichting heeft geleend. Medewerkers aan dit leenfonds, waarbij geen rente wordt uitgekeerd aan de leningverstrekker, levert het voordeel op dat er dus ook geen belasting wordt betaald over de rente die anders over dit geld zou worden ontvangen. Het Maitreya Instituut laat deze gelden op een aparte rekening staan van de N.M.B. bank en maakt om alle risico's te vermijden op geen enkele manier gebruik van het geld anders dan het ontvangen van rente. En aangezien deze rente voor de stichting niet wordt belast ontstaat op deze manier een aantrekkelijke vorm van inkomen.

Deelnemers aan dit leenfonds kunnen bedragen vanaf *f* 2500,— storten op N.M.B. Beneden Leeuwen rekening nr.: 86.13.56.138 t.n.v. Stichting Maitreya Instituut te Maasbommel. Deelnemers ontvangen een certificaat voor het bedrag van de lening waarin de stichting zich verplicht het geleende bedrag of een deel daarvan binnen vijf dagen terug te storten op daarvoor aangewezen rekening. Maak gebruik van deze manier om uw Maitreya Instituut te ondersteunen.

Poedja's in Emst

Dinsdag	15 december	Offerande aan de Spirituele Meesters.
Zaterdag	19 december	Kang Sog
Zondag	27 december	Wassende maan; Tara Offerande.
Dinsdag	29 december	Offerande aan de Spirituele Meesters.
Zondag	3 januari	Volle maan; Tara Offerande.
Donderdag	14 januari	Offerande aan de Spirituele Meesters.
Maandag	18 januari	Kang Sog.
Dinsdag	26 januari	Wassende maan; Tara Offerande.
Donderdag	28 januari	Offerande aan de Spirituele Meesters.
Dinsdag	2 februari	Volle maan; Tara Offerande.
Zaterdag	13 februari	Offerande aan de Spirituele Meesters.
Dinsdag	16 februari	Kang Sog.
Donderdag	18 februari	Lo Sar; Tibetaans Nieuwjaar.

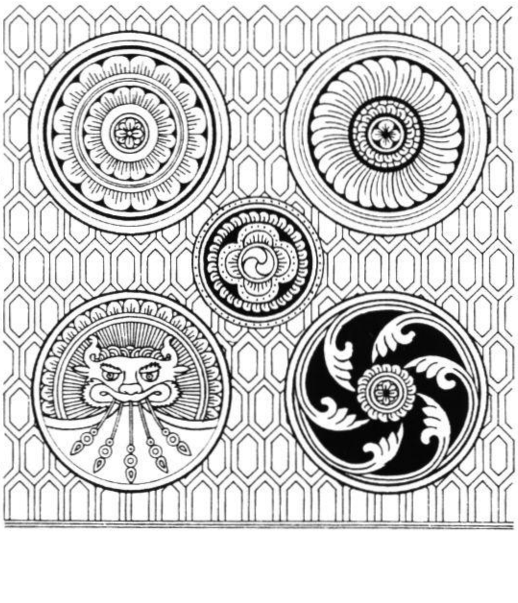

Programma t/m juli 1988

MEDITATIEKURSUSSEN

29 t/m 31 januari
IMAGES OF ENLIGHTENMENT
Door: JON LANDAW
Voertaal: Engels

Op de basis van de 16 Thangka's, die geschilderd werden door Andy Weber, zal Jon Landaw ons binnenleiden in een wereld van verlichte ideeën. Het volgen van een spirituele weg op zich is nog geen garantie dat we afkomen van onze negatieve patronen. We kunnen bijvoorbeeld denken dat we al aardig verlicht zijn en daarom nooit onze emotionele- of relatieproblemen aanpakken. Zo ruilen we misschien de ene valse identiteit in voor de andere, waarmee we alleen maar ons ego bestendigen. Jon Landaw ons dit weekend wat meer inzicht verschaffen in de manier waarop we onszelf kunnen misleiden en hoe een gezond zelfbeeld, een gezond gevoel van eigenwaarde tot stand gebracht kan worden.

Jon Landaw werd geboren in New York. Sedert 1970 heeft hij veel gereisd en kwam hij in contact met Lama Yeshe. Hij is een van de oudere studenten van Lama die een graag geziene gast is in alle centra van de F.P.M.T. over de hele wereld. Ook wij hebben regelmatig les van hem ontvangen in het Maitreya Instituut, de laatste keer verhelderde hij voor ons de lessen van Z.H. Gaden Tri Rinpochee. Jon woont in Nederland en werkt aan zijn zoveelste boek.

***KOSTEN:** f 120,— vol pension. Vooruit te voldoen op girorekeningnr. 43.05.057 t.n.v. Maitreya Instituut Emst met vermelding van: IMAGES*
***AANVANG:** 29 januari om 20.00 uur in Emst*
***AANMELDING:** Telefonisch 05787-1450*

12 t/m 14 februari
en
18 t/m 20 maart
TIBETAANSE TAAL WEEKEINDEN
Door: TENZIN LAMA en THUBTEN TSÉPEL

Dit derde en vierde weekeinde in de cyclus Tibetaanse Taal voor beginners en gevorderden kon ondanks het grote enthousiasme van de deelnemers niet eerder worden geplaatst. Het ligt in de bedoeling dat opnieuw begonnen wordt met de juiste uitspraak van het alfabet en de basisklanken onder leiding van de Tibetaanse monnik Tenzin Lama. Vervolgens wordt wat basisgrammatica uitgelegd door de Nederlandse vertaler Thubten Tsépel, waarna in kleine groepjes zoveel mogelijk conversatie wordt gestimuleerd. Deze formule is een groot succes gebleken tijdens de voorgaande weekeinden, en schept steeds opnieuw de mogelijkheid je aan te sluiten als beginner, terwijl vooral de gevorderden snelle vorderingen kunnen maken. Voertaal gemengd Engels en Nederlands, met ZOVEEL MOGELIJK TIBETAANS!

***KOSTEN:** f 120,— vol pension of f 96,— voor Geshe Aktie donateurs. Vooruit te voldoen op girorekeningnr. 43.05.057 t.n.v. Maitreya Instituut Emst met vermelding van: TAAL III of TAAL IV*
***AANVANG:** 12 februari en 18 maart om 20.00 uur in Emst*
***AANMELDING:** Telefonisch 05787-1450*

5 t/m 7 februari
LANG LEVEN INITIATIE VAN DE WITTE TARA
(Tsé.wang)
Door: GESHE KONCHOG LHUNDUP
Nederlandse Vertaling

Terwijl de gure winterkoude begint door te dringen tot in onze botten, zal de eerwaarde Lama Geshe Konchog Lhundup een lang-leven-initiatie geven in relatie tot de Witte Tara. Bovendien zal het principe van lang-leven-initiaties en meditaties worden uitgelegd, zodat we inzicht krijgen in de manier waarop verloren gegane levenskracht wordt teruggehaald, schadelijke daden die het leven kunnen bekorten worden gezuiverd, heilzame energie van de boeddha's en bodhisattva's wordt aangetroken en bescherming wordt gemaakt door meditaties op alle kleuren van het aura, waardoor ons aura waar nodig wordt hersteld.

De uitleg van de Witte Tara Meditatie zal ons in staat stellen zelf af en toe deze meditaties te doen voor het verlengen van ons leven of dat van anderen.

Dat we voor onze geestelijke ontwikkeling ten bate van alle wezens veel tijd en dus een lang leven nodig hebben, behoeft geen betoog.

***KOSTEN:** f 120,— vol pension of f 96,— voor Geshe Aktie donateurs. Vooruit te voldoen op girorekeningnr. 43.05.057 t.n.v. Maitreya Instituut Emst met vermelding van: WITTE TARA*
***AANVANG:** 5 februari om 20.00 uur in Emst*
***AANMELDING:** Telefonisch 05787-1450*

26 t/m 28 februari
DZOG CHEN
Door: DR. ALEX BERZIN
Voertaal: Engels

We zijn blij dat het gelukt is om deze vooraanstaande leraar opnieuw in Nederland op bezoek te hebben. Gedurende de laatste acht jaar hebben we iedere gelegenheid aangegrepen om deze leraar en vertaler van o.a. Z.H. de Dalai Lama uit te nodigen. Iedere keer weer geeft hij een programma dat voor velen zeer verhelderend werkt en de kennis en ervaring met de Dharma grondig verdiept.

Deze keer zal Alex Berzin een introductie geven in Dzog Chen volgens de Nyingma traditie van het Tibetaans boeddhisme. Zijn lezingen zullen gebaseerd zijn op de tekst: 'The Four Themed Precious Garland', die hij mondeling overgedragen kreeg van Z.H. Dudjom Rinpochee die, tot zijn dood verleden jaar, het hoofd was van de Nyingma School. Hij zal tevens de meditaties leiden en geeft alle gelegenheid om vragen te stellen.

***KOSTEN:** f 120,— vol pension. Vooruit te voldoen op girorekeningnr. 43.05.057 t.n.v. Maitreya Instituut Emst met vermelding van: DZOG CHEN*
***AANVANG:** 26 februari om 20.00 uur in Emst*
***AANMELDING:** Telefonisch 05787-1450*

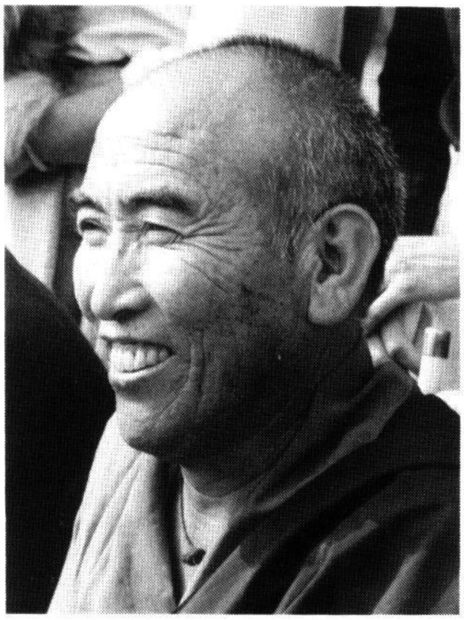

4 t/m 6 maart
DE DRIE HOOFDZAKEN VAN HET PAD NAAR VERLICHTING
Door: GESHE KONCHOG LHUNDUP
Nederlandse Vertaling

De eerwaarde Lama Geshe Konchog Lhundup zal een verstrekkende en diepzinnige uitleg geven van de drie belangrijkste onderdelen van de boeddhistische levensweg. De Lama volgt daarbij de traditie waarin hij zelf is opgeleid, het boeddhisme van het Grote Voertuig (Mahayana) waarin plaats is voor alle wezens. Dit weekeinde biedt niet alleen een mogelijkheid kennis te maken met het Tibetaans boeddhisme, het geeft ook in kort bestek de hele boeddhistische levensfilosofie weer. Voor meer gevorderde spirituele aspiranten kan dit weekeinde een uitbreiding van kennis en een verdieping van inzicht vormen, als algemene voorbereiding op de beoefening van het onvernietigbare voertuig van geheime mantra. Een weekeinde waarin iedereen, boeddhist of niet, beginner of gevorderde, WIJZER ZAL WORDEN.

KOSTEN: f 120,— vol pension of f 96,— voor Geshe Aktie donateurs. Vooruit te voldoen op girorekeningnr. 43.05.057 t.n.v. Maitreya Instituut Emst met vermelding van: DRIE HOOFDZAKEN
AANVANG: 4 maart om 20.00 uur in Emst
AANMELDING: Telefonisch 05787-1450

18 t/m 20 maart
MEDITATIEWEEKEINDE MET VAJRASATTVA
Door: UZELF

Teneinde onze beoefeningen sterker te maken zullen we verschillende weekeinden organiseren waarbij de nadruk ligt op het beoefenen zelf. Dit weekeinde zal de zuiveringsmeditatie van Vajrasattva worden beoefend onder leiding van een monnik en Margot Kool. Deze meditatie maakt ook deel uit van de voorbereidende beoefeningen voor Tantra. Dit is een goede gelegenheid om te proeven wat er in een retraite wordt gedaan en kan dienen als een voorbereiding van een retraite of een intensieve beoefening thuis.

KOSTEN: f 80,— vol pension of f 60,— voor Geshe Aktie donateurs. Vooruit te voldoen op girorekeningnr. 43.05.057 t.n.v. Maitreya Instituut Emst met vermelding van: VAJRASATTVA
AANVANG: 18 maart om 20.00 uur in Emst
AANMELDING: Telefonisch 05787-1450

1 t/m 4 april
AVALOKITESHVARA INITIATIE
KARMA EN DE BOEDDHA VAN MEDEDOGEN
(Dje.nang)
Door: GESHE KONCHOG LHUNDUP
Nederlandse Vertaling

Dit extra lange paasweekeinde zal in het teken staan van KARMA, onze fysieke, verbale en mentale aktiviteiten en de gevolgen daarvan.

De eerwaarde Lama Geshe Konchog Lhundup zal een gedetailleerde uitleg geven van de manier waarop al onze aktiviteiten indrukken plaatsen op onze bewustzijnsstroom (veelal in het onderbewustzijn), die vroeger of later een plezierige of een pijnlijke ervaring zullen creëren.

Bovendien zal duidelijk worden hoe ongewenste schadelijke indrukken uit onze geest verwijderd kunnen worden met behulp van een vrij eenvoudige methode. Als onderdeel van die methode wordt dit weekeinde een beroep gedaan op Boeddha Avalokiteshvara als de positieve tegenkracht en de kracht van het object. Geshe-la geeft daartoe de INITIATIE VAN AVALOKITESHVARA, geheten ngän sum kun tri (bevrijding uit de drie lagere bestaanswerelden), waarbij speciaal negatieve karmische indrukken, die ons in een lagere wedergeboorte kunnen werpen, worden gezuiverd.

KOSTEN: f 180,— vol pension of f 144,— voor Geshe Aktie donateurs. Vooruit te voldoen op girorekeningnr. 43.05.057 t.n.v. Maitreya Instituut Emst met vermelding van: AVALOKITESHVARA
AANVANG: 1 april om 20.00 uur in Emst
AANMELDING: Telefonisch 05787-1450

LEZINGEN DOOR
LAMA GESHE KONCHOG LHUNDUP
IN DE KOSMOS
Prins Hendrikkade 142, Amsterdam
Vanaf donderdag 4 februari t/m 28 april 1988
Elke donderdagavond
Aanvang: 20.00 uur

Geshela zal in een serie lezingen, waaraan afzonderlijk kan worden deelgenomen, de LO DJONG (gedachtentraining) behandelen en de ontwikkeling van ZHI NÄ (eéńpuntige concentratie).

15 t/m 17 april
VAJRAPANI INITIATIE EN UITLEG OVER DE MANDALA-SYMBOLEN
Door: LAMA NÄ LU SHOP RINPOCHEE
Voertaal: Engels, mogelijk Nederlandse vertaling

De vier tantrische Lama's van het Ganden Djangtse Klooster, die in het Museon te Den Haag een zandmandala zullen creëren van 26 maart t/m 4 april, zullen dit weekeinde in ons Dharmacentrum te Emst uitvoerig uitleg geven over de symbolen van mandala's in het algemeen en van de mandala van Guhyasamaja in het bijzonder.

De leider van de groep lama's is Nä Lu Shop Rinpochee, die heeft gezegd de INITIATIE VAN VAJRAPANI te willen overdragen. Vajrapani is het aspect van de macht en kracht van alle boeddha's. Het is een toornige boeddhavorm.

KOSTEN: f 120,— vol pension. Vooruit te voldoen op girorekeningnr. 43.05.057 t.n.v. Maitreya Instituut Emst met vermelding van: VAJRAPANI
AANVANG: 15 april om 20.00 uur in Emst
AANMELDING: Telefonisch 05787-1450

2 t/m 22 mei
YAMANTAKA RETRAITE MET DAGELIJKSE UITLEG
(3 weken)
Door: GESHE KONCHOG LHUNDUP
Nederlandse Vertaling

De vorig jaar augustus geplande uitleg van de lange Yamantaka sadhana, die wegens de verhuizing van de Stichting Maitreya Instituut moest worden uitgesteld, zal door Lama Geshe Konchog Lhundup nu gegeven worden tijdens een drie weken durende retraite.

De meditaties tijdens de retraite zullen bij een voldoende aantal deelnemers geleid worden door één van onze Nederlandse monniken. Bij een kleine deelname kunnen de meditaties individueel worden gedaan. Alleen bestemd voor mensen die de Yamantaka initiatie hebben ontvangen.

KOSTEN: f 800,— vol pension of f 640,— voor Geshe Aktie donateurs. Vooruit te voldoen op girorekeningnr. 43.05.057 t.n.v. Maitreya Instituut Emst met vermelding van: YAMANTAKA
AANVANG: 2 mei om 20.00 uur in Emst
AANMELDING: Telefonisch 05787-1450

3 t/m 6 juni
NYUNG NÄ
VASTEN EN ZUIVERINGS RETRAITE
Door: UZELF

De Nederlandse monnik Gelong Thubten Lodreu zal ons voorgaan in een drie dagen durende zuiverings en vasten retraite, waarin de mogelijkheid wordt geboden behalve de gewone fysieke reiniging vooral ook de geest te verschonen.

U kunt kennis maken met en meedoen aan de bijzonder intensieve methoden, waarmee negatieve of schadelijke indrukken, die ten grondslag liggen aan frustraties, neurosen en verschillende "ongeneeslijke", ziekten met kracht uit de geest worden verwijderd. Tegelijkertijd wordt een enorme hoeveelheid positief potentiëel opgebouwd.

Hoewel de tijd voor de voorjaarreinigingen eigenlijk alweer voorbij is, hebben we voor dit weekeinde gekozen omdat het nog in de boeddhistische heilige maand (Saka Dawa) valt, waarin alle inspanningen 100.000 × krachtiger worden. EEN EXTRA KRACHTIGE REINIGING VAN LICHAAM EN GEEST.

Deze beoefening eindigt 6 juni 's morgens vroeg met het ontbijt.

KOSTEN: f 80,— vol pension of f 60,— voor Geshe Aktie donateurs. Vooruit te voldoen op girorekeningnr. 43.05.057 t.n.v. Maitreya Instituut Emst met vermelding van: NYUNG NÄ
AANVANG: 3 juni om 20.00 uur in Emst
AANMELDING: Telefonisch 05787-1450

17 t/m 19 juni
LO.RIG EN DE VIER EDELE WAARHEDEN
Door: GESHE KONCHOG LHUNDUP
Nederlandse Vertaling

Een weekeinde BOEDDHISTISCHE PSYCHOLOGIE. De eerwaarde Lama Geshe Konchog Lhundup zal uitgaande van het eerste onderricht van de Boeddha over:
"Het ware lijden,
De ware oorzaak van het lijden,
Het ware pad dat naar die opheffing leidt"
een schat aan informatie geven over het funktioneren van de GEEST en de vele MENTALE FAKTOREN die daarin een grote rol spelen.

Deze informatie moet leiden tot inzicht in de manier waarop onze eigen geest funktioneert én in de mogelijkheden om in dat funktioneren zelf doelgericht bepaalde heilzame veranderingen door te voeren.

Het zelf kontrole uitoefenen over je eigen geest maakt de geleidelijke opheffing van al het lijden mogelijk, terwijl het van alle beperkingen bevrijdt. PSYCHOLOGISCHE INFORMATIE - INZICHT - BEVRIJDING is de lijn, de gouden draad van dit weekeinde.

KOSTEN: ƒ 120,— vol pension of ƒ 96,— voor Geshe Aktie donateurs. Vooruit te voldoen op girorekeningnr. 43.05.057 t.n.v. Maitreya Instituut Emst met vermelding van: LO.RIG
AANVANG: 17 juni om 20.00 uur in Emst
AANMELDING: Telefonisch 05787-1450

BIBLIOTHEEK EN CASSETTOTHEEK

In ons centrum in Emst is eindelijk de opening van de bibliotheek en de cassettotheek tot stand gekomen. ƒ 100,— abonnees zijn hiervan automatisch lid. Anderen die gebruik willen maken van deze service kunnen lid worden voor ƒ 25,— per jaar. Boeken kunnen geleend worden voor een maximale periode van één maand zondere verdere kosten. Bij te late terugbezorging wordt ƒ 0,10 per boek per dag in rekening gebracht. Maximaal drie boeken kunnen per keer worden geleend. Het is mogelijk boeken per post retour te zenden, mits goed verpakt. Cassettes met opnames van kursussen kunnen alleen in het centrum in Emst worden afgeluisterd op apparatuur van het centrum. Het lenen van tapes geschiedt per uitleendag en kost ƒ 5,— per dag.

Als u lid wilt worden van de bibliotheek kunt u ƒ 25,— overmaken op één van onze rekeningen met vermelding 'bibliotheek'.

Het was een heel werk om de boeken gecodeerd te krijgen volgens een systeem ontworpen door Martin Wilson dat al toegepast wordt in o.a. Tharpa Choeling in Zwitserland. In dit systeem kunnen boeken gevonden worden door te letten op verschillende codes. De eerste codeletter deelt boeken in op bijvoorbeeld: Woorden van Boeddha (B), Psychologie (E), Religie algemeen niet boeddhistisch (D), Taal (O), Kunst (N). Daarna volgt een indeling gebaseerd op de taal, bijvoorbeeld Engels (A), Duits (D), Nederlands (N). De volgende indeling is die op traditie, bijvoorbeeld Gelukpa (TY), Sakya (TX), Zen (NW), Mahayana (M), Hinayana (J), enz. De volgende indeling is op het soort werk, bijvoorbeeld een commentaar op een bepaalde tekst (C), een biografie (E), een geschiedkundige studie (F), een moderne studie (H). In onze bescheiden bibliotheek staan de boeken gesorteerd op onderwerp. Binnen het onderwerp staan ze gerangschikt op alfabetische volgorde per auteur.

8 t/m 22 juli
LAM.RIM.RETRAITE
DE STADIA VAN HET PAD NAAR VERLICHTING
Door: GESHE KONCHOG LHUNDUP
Nederlandse Vertaling

In deze twaalfde zomermeditatie-kursus zullen alle basisbegrippen van het boeddhisme, de diepzinnige levenshouding van de de boeddhist met een heel andere visie op Ruimte en Tijd, worden uitgelegd door onze Lama Geshe Konchog Lhundup en rechtstreeks in het Nederlands worden vertaald. Evenals vorig jaar zal deze 14-daagse kursus bestaan uit een levendige overdracht van de verschillende meditaties die gericht zijn op:
1e. Het bereiken van een goede wedergeboorte.
2e. Het bereiken van blijvende bevrijding van alle frustratie en lijden.
3e. Het bereiken van het hoogste nivau van evolutie om alle wezens daadwerkelijk te helpen.
Deze meditatieniveaus omvatten alle onderdelen van de weg naar het hoogste niveau van evolutie waarvoor wij allemaal het potentieel in ons dragen. De lessen zullen worden afgewisseld met geleide meditaties in groepsverband over de behandelde onderwerpen, zodat elke deelnemer een meditatieve ervaring op kan doen en degenen die al eerder een dergelijke kursus volgden kunnen hun inzicht verder uitbreiden en verdiepen. Bovendien zijn er dagelijks mogelijkheden voor GROEPSDISKUSSIE en voor een PERSOONLIJK GESPREK met Lama Geshe Konchog Lhundup. De prachtig omgeving van het boeddhistische centrum hier op de VELUWE en de RUST EN STILTE VAN HET BOS, DRAGEN RUIMSCHOOTS BIJ AAN DE VREEDZAME SFEER VAN DEZE ZOMERRETRAITE, DIE JE EVENTUEEL ZELFS ALS EEN VAKANTIE MET EEN DOEL KUNT ZIEN. Doe eens wat nuttigs met je vakantie!

KOSTEN: ƒ 600,— vol pension of ƒ 480,— voor Geshe Aktie donateurs (in eigen tent: ƒ 480,— of 390,—). Vooruit te voldoen op girorekeningnr. 43.05.057 t.n.v. Maitreya Instituut Emst met vermelding van: LAM.RIM
AANVANG: 6 juli om 20.00 uur in Emst
AANMELDING: Telefonisch 05787-1450

KURSUSINFORMATIE

Het nieuwe centrum in Emst is per bus no.: 124 te bereiken via NS station Apeldoorn of Zwolle, als u uitstapt halte: Laarstraat. Daar is een restaurant 'De Oude Aanleg' waar u bij slecht weer kunt schuilen en een kopje koffie drinken. Bij alle kursussen die om 20.00 uur beginnen halen we de kursisten af tussen 19.00 en 19.30 uur bij het restaurant. U kunt zelf ook lopend het centrum bereiken door de Laarstraat af te lopen tot u aan uw linkerhand het Maitreya Instituut tegenkomt. Elke kursist wordt verzocht pantoffels mee te nemen en zich na aankomst te melden bij de receptie in het woonhuis. Twee lakens en een sloop zijn te huur voor ƒ 5,— per keer. Kursusgelden dienen uiterlijk 14 dagen voor een kursus te zijn betaald. Het is belangrijk u zo vroeg mogelijk aan te melden. Er bestaat een beperkte mogelijkheid voor mensen die weinig geld hebben maar veel tijd om een forse korting te krijgen op het kursusgeld indien er als tegenprestatie schoonmaakwerk wordt verricht op een dag voor en na de kursus.

Nieuwe boeken

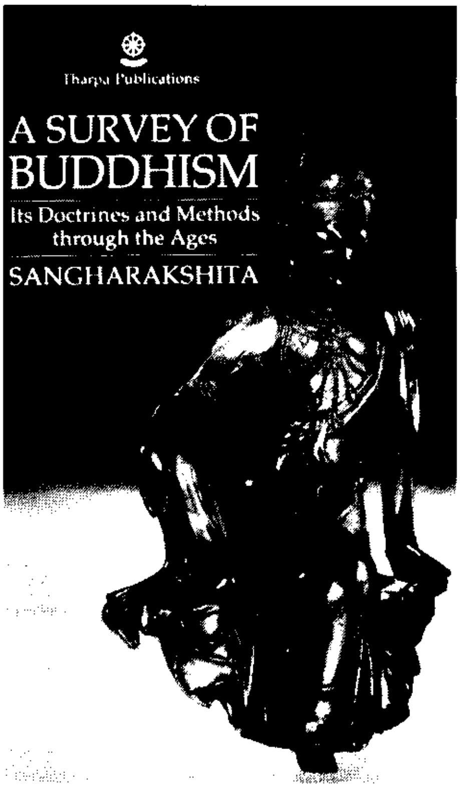

Dit is een aanvulling op de boekenbestellijst van MM nr. 3/9

NEDERLANDS:

Boeddhisme	Hans Küng	37,50
Creatieve Meditatie	Govinda	60,00
Een leven lang op reis	David Neel	36,50
Kontemplatieve Psychologie	Han de Wit	34,50

ENGELS:

A brief account of 1500 years of Tibetan History	Louis King	ƒ 10,00
A portrait of lost Tibet	Snow Lion Publications	41,30
A survey of Buddhism	Sangarakshita	40,80
Ambedkar and Buddhism	Sangarakshita	25,80
Art of Tibetan Medicine Urinalysis	Dr. Lobsang Rabgay	17,50
Bridging the sutras and tantras	G. Mullin	15,00
Calm and Clear	Mipham	18,40
Dhammapada	Dharma Publications	34,30
Gesture of Balance	Tarthang Tulku	21,05
Golden Zephyr	Nagarjuna/Mipham	21,05
Kindly bent to ease us I	Longchenpa/Guenther	23,70
Kindly bent to ease us II	Longchenpa/Guenther	18,40
Kindly bent to ease us III	Longchenpa/Guenther	18,40
Kindness, Clarity and Insight	14e Dalai Lama	30,35
Knowledge of Freedom	Tarthang Tulku	21,05
Lectures on Tibetan Religious culture I & II	LTWA	40,00
Legend of the great stupa	Padmasambhava	18,40
Life and liberation of Padmasambhava	Dharma Publications	135,60
Life and teachings of Naropa	Guenther	33,60
Life of Marpa	Trungpa	45,10
Master of wisdom	Dharma Publications	70,10
Meaning of orthodoxy in Buddhism	Sangarakshita	10,55
Meditation and transformation mind	Sangarakshita	7,00
Meditation in action	Trungpa	21,50
Materia Medica	Dr. B. Dash	89,00
Mother of knowledge	Dharma Publications	34,30
Mudra	Trungpa	33,60
Primordial experience	Manjushrimitra	33,60
Psychocosmic symbolism	Govinda	21,05
The Tibet Guide	Stephen Batchelor	57,20
Tibetan-English dictionary of buddhist terminology	LTWA	52,50
Tibetan Medicine a holistic approach	Dr. Lobsang Rabgay	17,50
Tibet in pictures vol. I & II	Govinda	113,00
the Way of Sidhartha	Kalupahana	30,00
We Tibetans	Potala Publications	29,50

POSTERS:

Jowo Buddha	foto	20,00
Potala palace	foto	20,00

A Wisdom Tibet Book

THE TIBET GUIDE

Stephen Batchelor